

جوانب من العقيدة

“በዓቂባ ዙሪያ
የገንዘብ ጭነት ነው”

من محاضرات

4C790

للشيخ العلامة محمد بن أمان بن

አቡ' ዓብዳሌዓረዝ/ ʾAbū ʿAbdallāh al-Jāmī

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

የዓለማቱን ጌታ አላህን አመሰግናለሁ። የነብያቶችና የመልእክተኞች ሁሉ ዋና አለቃ በሆኑት ነብዩ ሙሐመድ ﷺ፣ ንጹህና መልካም በሆኑት ቤተሰቦቻቸው እንዲሁም በአጠቃላይ በባልደረቦቻቸው ላይ የአሏህ ውዳሴና ሰላምታ ይስፈን።

ከ 1394-1395 ዓ.ሐ. ባደረግኩት የዲልም ፕሮግራም በሚከተሉት አራት ነጥቦች ዙሪያ መነጋገራችን ይታወሳል፡ -

- 1 . አል ' ዒባዳህ (አምልኮ)
- 2 . ተወሱል (ወደአሏህ መዳረስ)
- 3 . በአላህ የባህሪያት መገለጫዎች ላይ የተደረገ ጥናት
- 4 . የተከበረው ቁርኣን

ለወደፊት በሌሎች አጀንዳዎች ዙሪያ እንደምንነጋገር ቀጠሮ ይዘን ነበር የተለያየነው።

አሁን ደግሞ በአላህ ፈቃድ ለመነጋገር የሚከተሉትን ርዕሶች መርጨ ቀርቤያለሁ፡ -

- 1 . ወልዮችና ከራማቸው / **ገፅ / 4**
- 2 . ሽፈዓህ / **ገፅ / 2 6**
- 3 . የነብዩ ﷺ ሱና / **ገፅ / 3 3**

አሁንም ይሁን ከዚህ ቀደም የተሳሳቱ ግንዛቤዎችን ለማስተካከል ያነሳሳኝ ጉዳይ ቢኖር አሁን ባለው የሙስሊሙ ማህበረሰብ የግንዛቤ ችግር የተሟላ እውቀቱ ስላለኝ ነው። እኔ ብቻ ሳልሆን ሌሎች ሙስሊም ወንድሞቼም ችግሩን ጠንቅቀው ያውቁታል። እነዚህ ወንድሞች ከዚህ በላይ በጠቅሰኳቸው አጀንዳዎችም ይሁን በሌሎች በሙስሊሙ

ህብረተሰብና በረሃል ﷺ መንሐጅ መካከል ያለው ልዩነት ከፍተኛ እንደሆነ በጥልቅ አስተውለውታል።

ነብዩ ﷺ በሚከተለው ሐዲሳቸው ይህን ጉዳይ ጠቁመውታል፡ -

"تركتكم على البيضاء ليلها كنهارها لا يزيغ عنها بعدي إلا هالك"

“ኬኢቱ ሌላ ጸንደቀኑ በሆነ ጥርት ባከ ጎዳና ካይ ትቻችኋከሁ። ከሕኔ በኋላ ጠፊ ካልሆነ በቀር ከሕርሷ የሚጠም (ጸንድም) የከም።” (አህመድ፡17185, አቡ ዳወድ፡ 4607, ኢብኑ ማጀህ፡ 42, ሐዲሱን አልባኒ ሶሂህ ብለውታል “ሶሂህ አቡዳወድ፡4607”)

በውስጡ ማስጠንቀቂያ ባዘለው በዚህ የረሃል ﷺ ምክር በርካታው ሙስሊም ህብረተሰብ ከትክክለኛው ጎዳና ተንሻፎ መገኘቱን ይጠቁማል። በብዙ አቅጣጫዎች የግንዛቤና የአመለካከት ለውጥ በማካሄድ ከመንገድ የወጡ አካሄዶችን እየፈጸሙ ይገኛሉ።

በአሁኑ ሰዓት የሙስሊሞች ህይወት ነብዩ ﷺ ከመለካቸው ቀደም ብሎ ከነበረው የጃሂልያ ዘመን ጀምሮ እስከ ኢስላማዊ ህይወት ድረስ ወደነበረው የማሕይማን ህይወት በጣም የቀረበ ነው። ይህ ፣ ከሸሪዓው ባለቤት በቀጥታ ትምህርት በመውሰድ ህይወታቸውን ይመሩ ከነበሩት የመጀመሪያው የሶሃባዎችና የታብዕኖች ህይወት የተለየ አድርጎታል።

የዚህ ሚስጢሩ ምናልባት ሰዎች መሰረታዊ ከሆነው የኢስላም ምንጭ ስለዞሩ ፣ ከኢስላም ውጭ ያለ ባህልና ልማድ - የሁንዱኪያ ፣ የቡዝያ ፣ የግሪክ ፍልስፍና አመለካከት - ወደሙስሊሞች ሶፍ ሰርጎ በመግባቱ ነው።

ይህ የተነባበረ የሆነ የጥመት ማዕበል በሙስሊሞች ሶፍ ውስጥ አጥማሚ የሆነውን አመለካከት “ሱፍያ” በሚል ስያሜ ተክቶ አልፏል። እነርሱ ከተከሰቱ ጀምሮ ራሳቸውን

“ሪጃሉ ሱሉክ” በሚል ስያሜ በመሰየም በርካታ የዲን ነጋዴዎች ተፈለፈሉ። በተከታዮቻቸው ውስጥ “ቁጥብ ፣ አውታድ” የሚል ታፔላ በመለጠፍ ሙእሚኖች ሲከተሉት ከነበረው መንገድ ውጭ ተጓዙ።

ወንድሞች ሆይ! ከሱፍያ ፈተና የበለጠ አንድም ሙስሊም በከፍተኛ መከፋ መፈተኑን አናውቅም። ባለፉት ዘመናት ሙስሊሞች የማያውቁት እንግዳ አመለካከትና ግንዛቤ ሁሉ የገባው በእነርሱ በር ነው። እንዴውም በሙስሊሞች ዒባዳ ፣ በዓቂዳቸው ሁሉ የቢድዓ አይነቶችና ለወደፊት በጥናቴ ላይ የማካትታቸው የሆኑ ጣልቃ ገብ አመለካከቶች ሁሉ የገቡት በዚሁ የ “ሱፍያ” በር ነው። ምክንያቱም ግዴታን ከመወጣት አኳያ ይህ አሁን የምሰጠው ትምህርት በዩንቨርሲቲ ምሁራን ብቻ የሚገደብ እንዲሆን አልፈልገም ። ይልቁንም ይህ ትምህርት ፣ ይህ የተንሻፈረ አመለካከትና ግንዛቤያቸው በአላህ ፈቀድ እንዲስተካከል ስለነርሱ እና ስለመጥፎ ግንዛቤያቸው ከምናገርላቸው ሰዎች ዘንድ በሰፊው እንዲዳረስ ምኞቴ ነው።

ስራየን ጥርት አድርጎ ለተከበረው ፊቱ እንዲያደርግልኝ ረሠልን ﷺ በመውደዱ አላህን እጠይቃለሁ። ወደርሱም እዳረሳለሁ ፤ እንሆ እርሱ መልካም ተጠያቂ ፣ የተከበረ እና ዱዓን ተቀባይ የሆነ ጌታ ነው።

ከዚህ በመቀጠል፡

መግቢያዩ አሰልች እንዳልሆነ ተስፋ እያደረግሁ። ከዚህ ቀጥሎ ይህን ትምህርት ለሚከታተሉ ሁሉ ሶስት አንኳር የሆኑ ነጥቦችን አብራራለሁ።

አክ ' አውሊያእ

አል ' አውሊያእ፡ ወልዩ የሚለው ለነጠላ ሲሆን አውሊያእ ደግሞ ለብዙ የሚጠቀሙት ቃል ነው። ወልዩ ማለት ነገሩን ሁሉ ሊያስተካክልለት ፣ ሊንከባከበው ከባሮቹ ለይቶ አላህ ሀላፊነት የወሰደለት አካል ማለት ነው። ምክንያቱም አላህ ሲሊሆኑን ሙእሚኖችን ይወዳል። ከመጥፎ ነገሮች ይከላከልላቸዋል።

አላህ በተከበረው ቁርዓናዊ አንቀጽ የሚከተለውን ተናግሯል፡ -

﴿إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾

“አካህ ከአንዚያ ካመኑት ካይ ይከካከክላቸዋል።” (አል’ሐጅ፡ 38)

በሀዲስ አልቁድስ አላህ የሚከተለውን ተናግሯል፡ -

"من عادى لي وليا فقد آذنته بحرب"

“የአኔን ወኔይ የተጣካ ጦርነቱን (ከአኔ ጋር መሆኑን) በአርግጥ አሳውቀዋክሁ” (ቡኻሪ፡ 6502)

ሲሊህነትና አላህን ፍራቻ ለወልዩነት መሰረት ናቸው።

ወልዩነት ከሚያስይዛቸው ነገሮች ደግሞ ዒልም ነው ... ዒልም ስንል በስሞቹ ፣ በባህሪያቶቹ ፣ ጥቅል በሆነው እና ዝርዝር በሆነው ጸጋው አላህን ማወቅ ማለት ነው። ተወዳጅና ምርጥ የሆኑት ረሠል ﷺ የመጡበትን ሽሪዓ ማወቅ ማለት ነው።

ለጥርጣሬ ፣ ለመጠያየቅ ፣ ድምጽ ተአቅቦ ለማድረግ ምንም ቀዳዳ በማይከፍት ሁኔታ የወልዩነትን ምንነት አላህ በተከበረው ቁርዓናዊ አንቀጽ ግልጽ አድርጎልናል፡ -

﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا﴾

“በንግግርም ከአካህ ይበክጥ እውነተኛ ማን ነው?” (አፖ’ኒላስ 87)

﴿إِنَّا إِنَّا أَوْلِيَاءُ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ

“ንቁ! የአካህ ወዳጆች በእነሱ ካይ ፍርሃት የከባቸውም ፤ እነሱም አያኑም።
(እነሱም) እነዚያ ያመኑትና ይፈሩት የነበሩ ናቸው።” (ዩሱፍ: 62-63)

﴿إِنَّا أَوْلِيَاءُ اللَّهِ إِلَّا الْمُتَّقُونَ﴾

“ጠባቂዎቹ (ወከሎቹ) ተጠንቃቂዎቹ እንጂ ከኩቹ አይደሉም።” (አል’አፃፍል: 34)

አላህ በቁርአኑ ፣ ወልዮችን በተለየ ባህሪ ለይቷቸዋል። ከዚህ መካከል አላህን ፈሪ መሆናቸው ሲሆን አላህን መፍራት - ከዚህ በፊት እንዳየነው - እውቀትን እና የዲን ግንዛቤን በውስጡ ይይዛል። አላህን መፍራት ማለት ውዴታውንና ጀነቱን ተስፋ አድርጎ በትክክል የታዘዙትን መስራት ፣ ቅጣቱንና ቁጣውን ፈርቶ ክልክል ነገሮችን መራቅ ማለት ነው። ይህ ደግሞ ያለዲን እውቀት የሚሟላ አይደለም። መልካም ነገሮች ሁሉ ዲንን በመገንዘብ የሚገኙ ናቸው። መጥፎ ነገሮች ሁሉ ዲንን ባለማወቅና ከዲን በመራቅ የሚመጡ ናቸው።

ረሃል ﷺ የሚከተለውን ሐዲስ ተናግረዋል፡ -

"من يرد الله به خير يفقهه في الدين"

“አካህ መልካምን የሻከት ሰው የዲን እውቀትን ያስገነዝበዋል።” (ቡኻሪ: 71, ሙስሊም: 1037)

የዚህ ሐዲስ ተቃራኒው ለእውቀት ፈላጊዎች የሚሰወር አይደለም። እርሱም የዲን እውቀት ያልተሰጠው መልካም ነገር አምልጦታል ማለት ነው። ከመልካም በኋላ መጥፎ እንጅ ሌላ ይኖራል? !

እንግዲህ በዚህ መልኩ ነው የአላህን ወዳጆች ቁርአንና ሀዲስ የገለጹዋቸው። ከነዚህ መካከል ፡- እውቀት ፣ ግንዛቤ ፣ ደግነት ፣ አላህን መፍራት እንደምሳሌ ይገለጻሉ። ምክንያቱም ወልዮች ማለት የአላህን ኪታብ ተሸካሚ፣ የረሃልን ﷺ ሱና ተከታዮች ፣

በተግባር የሚሰሩ ፣ ግልጽ የሆነ ግንዛቤ ያላቸው ዑለሞች ናቸው።

በዲኑ ወይም ረሡል ﷺ የመጡበትን የማያውቅ ማሐይምን አላህ - ሱብሃነሁ ወተዓላ - ወልይ አድርጎ አልመረጠም። ይህን የምንለው ጠንቋዮችን ፣ አታላዮችን ፣ ጃሂሎችን ፣ ድግምተኞችን በአጠቃላይ ህብረተሰብን በግልጽ የሚያወናብዱ አታላዮችን የአላህ ወልዮች ወይም ወዳጆች ናቸው ብለው የሚያስራጩ ሰዎችን አንገት ለማስደፋት ነው።

እነዚህ ሰዎች በትክክል ከተመለከትነው ምንም የሰሩት ነገር የለም። አብዛኞቹ ጠንቋዮች በአብዛኛው ሰይጣንን ይጠቀማሉ። በትክክል ከተመለከትነው ግን መልእክት እንዲያቀብሏቸው ሰይጣን ነው ሰዎችን የሚጠቀምባቸው። የሰይጣን አገልጋዮች ናቸው። ሰይጣናት የተሰረቀ ገንዘብ አምጥተው ይሰጧቸዋል። ከዚያም እነዚህ ሰዎች በቃ የአላህ ወልዮች ናቸው ተብሎ በህብረተሰብ መካከል ወሬ ይወራላቸዋል። በሚናገሩት ንግግር ፣ በተሰረቀ ገንዘብ ከተራው ማህበረሰብ ዘንድ እንደከራማ ይቆጠርላቸዋል። እንዴት ይህ ከራማ ሊሆን ይችላል? ! ለእነርሱ ከራማ ሳይሆን ውርደት ነው የሚገባቸው። በእርግጥም ወራዶች ናቸው። ምክንያቱም የአላህን ወልደነት ፣ በእርሱ ፍቅር መደሰትን ተከልክለዋል። ይልቁንም በአላህ ጠላት ተማርከው የሰይጣን ወልደ (ወዳጅ) ሆነዋል።

አላህ በተከበረው ቁርኣናዊ አንቀጽ የሚከተለውን ተናግሯል፡ -

﴿وَمَنْ يُهِنِ اللَّهَ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرَمٍ﴾

“አካህ የሚያዋርደውም ሰው ከእርሱ ምንም አክባሪ የከውም።” (አል’ሐጅ፡ 18)

ተፈላጊው ጉዳይ ልዩ ተዓምር በግልጽ ማሳየትና ወልደነት ምንም አይነት ግንኙነት የሌለው መሆኑን መገንዘብና ማወቅ ነው።

በዚህ ትርጉም ላይ ኢማም አሸ 'ሻፍራይ - ረሃመሁኋህ - የሚከተለውን ተናግረዋል፡ -
 "لو رأيتم رجلا يطير في الهواء، أو يمشي على الماء لا تقبلوا منه دعوى الولاية
 حتى تعرضوا أعماله على الكتاب والسنة"

“አንድ ግለሰብ በአየር ላይ እየበረረ ወይም በውሃ ላይ ሲጓዝ ብታየና እኔ ወልደ ነጅ
 ብሎ ሲሞግት ብትሰሙ ስራውን በቁርኣን እና በሱና ሳትመዝኑት መግቱን
 አትቀበሉት።” (ጦበቃቱ አሸ ሻፍራይ፡ ገፅ፡ 63)

ከተለመደው ነገር ወጣ ያለ ተፃምር ማሳየት ከወልደነት ጋር የሚያያይዘው አንድም
 ነገር የለም። እንዴውም ከአላህ ወልዮች በብዛት እንዲህ አይነት ተፃምር ላታይ
 ትችላለህ። ምክንያቱም ይህ፣ የወልዮች ስራ አይደለም። ይህ ፣ የፈለገውን መስራት ፣
 የፈለገውን መወሰን የሚችል የሆነው ጌታ ስራ ነው። ደግ ያልሆነ ባሪያ ተፃምር ሊያሳይ
 ይችላል። በዚህ ትርጉም ላይ ከዚህ በፊት ጥቆማ ያሳለፍን ቢሆንም ዝርዝሩን አላህ
 ከፈቀደ በቀጣይ እንመጣበታለን።

በጥቅሉ፡ - የወልደነት ጉዳይ ተራው ማህበረሰብም ይሁን ሌላው እንደሚገምተው ጠባብ
 ትርጉም ሳይሆን ሰፊ ትርጉም እንዳለው የዲን እውቀት የተሰጠው ሰው በደንብ
 ያውቀዋል። የወልደነትን ትርጉም በሆነ ቤት ውስጥ ወይም በተወሰኑ ቤተሰቦች ብቻ
 የሚገድቡት አሉ። እብድ መስለው “እኛ ወልዮች ነን” በማለት በህብረተሰብ መካከል
 ይፋ የሚሆኑም አሉ። አንዳንድ ጊዜ የጠፋ እቃ ወይም እሩቅ ቦታ የተከሰተ ነገር ሲናገሩ
 ይስተዋላል። ሰይጣናቸው አምጥተው በሚያቀብሏቸው ወሬ እውነትም ይሁን ውሸት
 ይናገራሉ።

የወልደነት ግንዛቤ ከእነርሱ ዘንድ ይህን ይመስላል። ይህ ግንዛቤ ስህተት መሆኑ ለማንም
 የሚደበቅ አይደለም። ሰዎች የተራውን ማህበረሰብ ማህይምነት ተጠቅመውበታል።

ከአባት ተነስቶ ወደልጅ ልጅ የሚወራረሱት ደረጃን አረጋግጠውበታል። ከእነርሱ ዘንድ “አባቱ ወልደ ከሆነ ልጅ ወልደ መሆኑ የግድ ነው” የሚል ህግና መርህ ስላላቸው ወልደነት ፈጥኖ ወደልጆች ይሸጋገራል። ምክንያቱም ወልደነት ከእነርሱ ዘንድ በዲልም ፣ በሲሊህነት ፣ በተቅዋ መስፈርት የተገደበ አይደለም። ተጨባጩ በተቃራኒው ነው። በጅህልና ፣ አላህን በመዳፈር ፣ ከሽሪዓው በመውጣት ፣ በዲን አዲስ ነገር በመፍጠር ፣ የአላህን ወልዶች በመጥላት ፣ ለዲኑ (ቀናኦይ) ስሜት ያላቸውን ዳዲዎች (ተጣሪዎች) በመጥላት ይገለጻሉ።

የወልደ አይነቶች

ከዚህ በፊት እንደገለጽነው ወልደ በሁለት ይከፈላል።

1. የአላህ ወልዶች ፡ ስለእነርሱ ከዚህ በፊት አሳልፈናል። ቁርኣን ዋስትናውን ወስዶ ማንነታቸውን ግልጽ አድርጓል። የእነርሱን ጉዳይ ሀላፊነቱን አላህ የወሰደላቸው ፣ ለመልካሙ የገጠማቸው ፣ በእነርሱ ላይ ክብርን እና ልቅናን ያጎናጸፋቸው ናቸው። ከአላህ ወልዶች መገለጫዎች መካከል ትልቁ ሐቅን ማወቃቸው ፣ ሐቅን መከተላቸው ፣ ጀነት እስኪገቡ ድረስ በሐቅ ላይ ቀጥ ብለው መዝለቃቸው ናቸው።
2. የሰይጣን ወልዶች ፡ ከአላህ ጋር ያላቸውን ግንኙነት አቋርጠው ወይም አዳክመው ግንኙነታቸውን ፣ ህይወታቸውን በስርዓት ከሰይጣን ጋር የሚመሩ ናቸው። አንድ ሰው ከጌታው ጋር ጠንካራ ግንኙነት እያለው በሰይጣን ወልዶች ወይም በእርሱ ሰራዊቶች እጅ አይወድቅም።

የአላህ ወልዶች ደረጃቸው እንደሚለያይ ሁሉ ፣ የሰይጣን ወልዶችም ከአላህ በመራቅ መለያየታቸው መረጃ የማያስፈልገው ግልጽ የሆነ ጉዳይ ነው።

በሰይጣን ወልዮች የሚከሰት ታዓምር

ወልደነትና ታዓምር ምንም አይነት ግንኙነት እንደሌለው ከዚህ በፊት ተመልክተናል። ከደጋግ የአላህ ባሮች ውጭ ታዓምር በይፋ ሊከሰት ይችላል። የነዚህን ነገሮች እውነታነት ማወቁ ብቻ ቀረን ማለት ነው። ከእውነታው አንጻር በሁለት ክፍለን መመልከት እንችላለን፡-

1. በወንጀላቸው ምክንያት ለመቅጣት እና ከወንጀል ላይ ወንጀል እንዲጨምሩ ለማዘናጋት አላህ በእነርሱ እጅ እንዲከሰት የሚያደርገው ታዓምር አንደኛው ክፍል ነው። ከአላህ ውጭ ሰይጣንን በመገዛታቸውና በመታዘዛቸው ሐጢያት ምክንያት አላህ አዘናግቶ ለመያዝ የተለያዩ ታዓምራትን በእነርሱ እጅ እንዲከሰት ያደርጋል። ይህን ተግባራቸውን እንደ ከራማ የሚመለከት ካለ አንድም ጃሂል ነው ወይም ለነፍሱ ጥቅም ሲል እያወቀ እንዳለወቀ የሚሳሳት ነው።

2. ሁለተኛው ክፍል፡ ከድግምት አኳያ አላህ በአንዳንድ ሰዎች እጅ ላይ እንዲከሰት የሚያደርገው ታዓምር ነው። በብዛት አታላዮች የድግምት መያ አላቸው። ይህ በልምድ የተረጋገጠ ጉዳይ ነው። በሰዎች አይን ላይ ድግምት በመስራት እንግዳ ወይም ትንግርት የሆነ ፣ ወይም በሰዎች ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድር ፣ ከሰዎች የእለት ተእለት የህይወት ዘየ ወጣ ያለ ተግባር ይፈጽማሉ። ለምሳሌ፡- እራሳቸውን እሳት ውስጥ ከከተቱ በኋላ ሳያቃጥላቸው ወይም ምንም አይነት ነገር ሳይደርስባቸው በሰላም ይወጣሉ። ሰዎች በዚህ ድርጊታቸው ይደነግጣሉ ፣ ይገረማሉ። በሁለት ግንድ የታሰረ ቀጭን ገመድ ላይ በእግሩ ሲጓዝ ትመለከታለህ። ይህን ተግባራቸውን የሚያውቅ ያውቀዋል። እርሱ ግን በተጨማሪ ስንመለከተው ምንም የሰራው ነገር የለም በዚያው ባህሪው ላይ ነው ያለው። እርሱ በተገኙት ሰዎች አይን ላይ ድግምት

ይሰራባቸዋል። በድግምት ምክንያት ብዥ ይልባቸዋል። የሆነ ነገር እንደሰራ ያስባሉ። ልክ የሚበር ወይም ነፍሱን ወይም ልጁን የሚያርድ መስሎ ይታያቸዋል። ነገር ግን ይህ በአጠቃላይ ወይም ከፊሉም አልተሰራም።

የመጀመሪያው ቡድን ፡ ሰዎችን በቅጣት አዘናግቶ ለመያዝ አላህ የሚያደርገው ነው። ሁለተኛው ቡድን ደግሞ ድግምተኞች ናቸው። እነዚህ ሰዎች ከተራው ወይም ቂል ከሆኑ ማህበረሰብ ዘንድ ከራማ እናሳያለን በማለት የታወቁ ናቸው። እነዚህ አጭበርባሪ ሰዎች የእነርሱ ባጢል በጃሂሉ ማህበረሰብ ዘንድ ተቀባይነት ማግኘቱን ሲያውቁ ዘመናዊ እውቀት አለን የሚሉት ደግሞ የማጭበርበር ስልቱን በመቀያየር ወልደነቱን የማታለያ ከፍል አድርገው ተጠቀሙበት።

የእውቀት ባለቤቶች እውቀታቸው ፣ የሙያ ባለቤቶችም ሙያቸውን አሳድገው የተለያዩ ነገሮችን እንደሚፈጥሩ ሁሉ እነዚህም ወልደ ነን የሚሉት የማታለያ መንገዶቻቸው በአዲስ መልኩ አሳድገዋል። ድምጻቸው ከፍ ብሏል ፤ ታዋቂነታቸውም ገኗል። ወልደ ነን ፣ ከራማ እናሳያለን ብለው በመሞገት ወደህብረተሰቡ የሚገቡበትን አላማና መንገድ የረቀቀ አድርገውታል።

በዚህ ዘመን እድገት ካመጣው አካሄዳቸው መካከል፡ አንዳንዶች ሽሪዓዊ ትዕዛዛትም ይሁን ክልከላዎች ለአካለ መጠን በደረሱት ላይ ግዴታ የሆነው እስከተወሰነ ጊዜ እንጅ ሁልጊዜ የሚያገለግል አይደለም ይላሉ። ይህን አባባል የሚያሰራጨው አካል ከዚህ ደረጃ ከደረሰ በኋላ ሀላፊነት ወርዶለት አጠቃላይ (ወይም ከፊል) ዋጅቦችን ይተዋል ፣ ሀራም ነገሮችን ይዳፈራል። ከዚህ በኋላ ከእርሱ ዘንድ ይህ ዋጅብ (ግዴታ) ነው ፣ ይህ ሀራም (ክልከል) ነው ፣ ይህ መስተሀብ (የተወደደ) ነው የሚባል ነገር የለም።

ይህ ሰው የጠማሞች ዋና መሪ የሆነውን የወህደተል ውጁድ መሪ ኢብን ዓረቢ አጧጧይ ዱካውን አንድ በአንድ ሊከተል ይሞክራል። የዚህ አመለካከት ዋና አቀንቃኝና ገጣሚ ደግሞ ብን ፋሩድና በእርሱ መንገድ የተጓዙት ናቸው። ከአብዛኛው ማህበረሰባችን ዘንድ ይህች አመለካከት እንግዳ በመሆኗና አዲስ ካባ ለብሳ እና ተሽላልማ በመምጣቷ በአዲስ መልኩ ይፋ ሆናለች። ነገር ግን ይህች አመለካከት የቆየች ነች። የወህደተል ውጁድ ክህደት ቀዳማዊ ነው። አመለካከቱ የጀህምያን አካሄድ የተከተለ ሲሆን የሚታወቀው የአላህን መገለጫ በማራቆት ነው። ይህን አመለካከት ማንኛውም ሱፊ ያምንበታል። በጣም የሚያሳዝነው ደግሞ ከፍተኛ የዒባዳ ትግል በማድረግ ከወህደተል ውጁድ መድረስ ይቻላል ማለታቸው ነው። ይህ ነው ሱፍያን እና ሁኔታዋን የምንቃወምበት ዋናው ሚስጢር።

ብዙ ለፍተን ብንቆጥረው ከእነርሱ በርካታ ነገሮችን እናገኛለን። የወህደተል ውጁድ አመለካከት ከኢስላም ጋር ከፍተኛ ልዩነት እንዳለው በዲኑ ኢምንት ግንዛቤና እምነት ያለው እንኳ ምንም አይጠራጠርም። አሁን ባለንበት በመጨረሻው ዘመን ላይ በማጭበርበር ስራ ላይ የተሰማራውን የሱዳን ተወላጅ መሀመድ መሀመድ ጦሃ የሚያስራጨውን ጥመት አውቀናል። ይህን የጥመት አመለካከት ዳዕዋ ያደርግበታል። እንደርሱ አመለካከት የሁለቱ መሀመዶች ሁለት መልእክቶች አሏቸው ይላል። እንደገና ዘወር ብሎ ረሠል ﷺ የተላኩት በሁለት መልእክቶች ላይ ነው ይላል።

መሀመድ ﷺ የመጀመሪያውን መልእክቱን አድርሷል። ሁለተኛውን ግን አላደረሰም ይላል። ለዚህ ምክንያት የሚለውን እንደሚከተለው ይገልጻል። የአላህ መልእክተኛ ﷺ የተላኩላቸው ህዝቦች የዓቅላቸው ደረጃ እርሷን ለመገንዘብም ሆነ ለመተግበር አልተዘጋጁም ነበር።

አሁን ግን የሰው ልጅ አዕምሮ ወይም ዓቅል እየበሰለ እና በጣም እየፈጠነ ቀድሞ ሄዷል። በመሆኑም በእርሷም ለመስራትም ሆነ ወደርሷ ለመጣራት ወቅቱ ደረሰ። ይህ ሰው በአንድ ጊዜ የሚያስቅም የሚያስለቅስም የጨኸት ንግግር ይናገራል። አዎ! ንግግሯ ውድቅ መሆኗን ፣ እንዲሁም ምንም የእውቀት ግምት የሌለው መሆኑን ስትመለከት ሳቅህ ይመጣል። ይህ ንግግር አንድ ዓቅለኛ የሆነ ሰው የማይናገረው የእብድ ንግግር ከመሆኑ አንጻር ደግሞ ለቅሶህ ይመጣል። እንግዲህ እኛ ሙስሊሞች ከዚህ ደረጃ ደርሰናል ማለት ነው። በአላህ ሽሪዓ ላይ ያለን የቅናት ስሜት መድከሙና መቀዝቀዙ በጣም ያሳዝናል። እስኪ ተመልከቱት መሀሙድ እና የማህሙድ አምሳያ ዲኑን ሲጫዎትበት!? ይህን ሁሉ ተግባር የሚሰራው የሚገስጽ አካል ባለመኖሩ ነው። ከድንበሩ እንዲቆም የሚያደርግ አካል አለመኖሩ?! ምን ይደረጋል?! ለእርሷ ግምት ስጦ በህጋዊ ሁኔታ ይህን ድርጊት የሚያስቆም ኢስላማዊ ቁጣ የሚቆጣ የለ!?

አሁን ከዚህ ከተገኘው ሰው መካከል አንዳንድ ጊዜ እኔ የማወራው የመጀመሪያዎችን አይነት ሰዎች ተረት ተረት የሚመስለው ሊኖር ይችላል! ነገሩ ግን እንደዚያ አይደለም። የዚህ የጥመት ተጣሪ ሱዳን በህይወት የሚኖር ሰው ነው። አሁን እንዳልኩት ይህ ግለሰብ የመጀመሪያውን መልእክት ለማፍረስ በጥንክርና ከመስራት አልተወገደም። በእርሷ ቦታ ሁለተኛ የምትባለውን ጠማማ መልእክት ሊመሰርት ነው እየታገለ ያለው። የሚያስኬደው መንገድ ካገኘ ኑብያ ነኝ ብሎ ለመሞገት ይፈልጋል። ነገር ግን የሱዳን ህዝብ ይጮህብኛል ፣ የሙስሊሞች ቁጣ ተቀስቅሶ የመጨረሻ የጥፋት እጣ ፈንታየ ይሆናል ብሎ ስለፈራ ሊሆን ይችላል? ምን ይታወቃል እስካሁን ድረስ በግልጽ ኑብያ ነኝ ብሎ አላወጀም። ነገር ግን እስካሁን ድረስ ከእርሱ ምንም የተገኘ አዲስ ነገር ባይኖርም ፣ እኔ ለህብረተሰቡ የተህድሶ መሪ ነኝ እያለ በመሞገት ላይ...

...እንደሚገኝ አውቃለሁ። ይልቁንም የዚህ ግለሰብ ዓቂዳ በወህደተል ውጁድ ዓቂዳ ላይ የተመሰረተ ነው። ይህን ዓቂዳ የመሰረተው ቅጽል ስሙ ሙህዩ ዲን ፣ ዋና አቀንቃኙና አፍቃሪው ደግሞ ብን ፋሩድ የሆነው ኢብኑል ዓረቢ አጧዒይ ነው። ከዚህ ቀደም እንደጠቆምኩት እነዚህም - ሱፍያዎች - በዲን ስም ተህድሶ እያሉ የወህደተል ውጁድ መስራች የሆኑትን ሁለት ግለሰቦች በመከተል ወደምስራቅ ወይም ወደምዕራብ ዋሻ ይዘዋቸው ቢገቡም በቀጥታ በእነርሱ ምህዋር ተሸከርክረው ለመግባት ነው የሚሞክሩት።

በመሰረቱ ስንመለከተው ጉዳዩ ከዚህ በፊት እንዳልኩት የአላህን ስምና ባህሪ ሙሉ በሙሉ ባዶ በማስቀረት ወሰን የሚያልፉት ጀህምያዎች ዓቂዳ ውጤት ነው። ያለባህሪና ስም በውጭ የማይገኝን አካል ያጸድቃሉ። ከአዕምሮ ውጭ የሆነ ባዶ ወይም ውሸት ነገር ይቀርጻሉ። ከአዕምሮ ውጭ ጌታ መገኘት እንዲረጋገጥ ነው ሰዎችን ወደሁሉልያና አልኢቲሃድ አመለካከት የሚቀሰቅሱት። አልኢቲሃድና ሁሉልያ አምላክ በፍጡራኑ ላይ ሰፍሯል ወይም ተቀላቅሏል የሚል እምነት አላቸው። ሱፍያዎች መጨረሻ የደረሱበትና የሚለፉለት መነሻው የሁሉልና የኢቲሃድ ዓቂዳ ነው። ከእነርሱ መካከል ለዚህ አመለካከትና ዓቂዳ ተሸቀዳዳሪዎች ይሸቀዳደማሉ። ይህ አመለካከት ከህደት ለመሆኑ የሙስሊሞች ስምምነት ነው። ምክንያቱም ይህች አመለካከት ከፍጥረታቱ ውስጥ ጌታን ታሰፍራለች። የሁሉል እና የኢቲሃድ አመለካከት ከነሷራ ከህደት በጣም አስቀያሚ እንደሆነ የጦሃውያ ኪታብ አብራሪታ ይገልጻል። ነሷራ ሁሉልን በመሲህ ነው የለዩት። እነዚያ ግን አጠቃላይ ፍጡራንን አዳርሰዋል። መሪያቸው ኢብን ዓረቢ የሚከተለውን ተናግሯል፡ -

وما القلب والخنزير إلا إلهنا وما الله إلا راهب في كنيسة

ውሻውም ከርከሮውም አይደለም አምላክ ቢሆን እንጂ

በቤተክርስቲያን ያለው ባህታዊ አይደለም አላህ ቢሆን እንጂ

ይህ ነው እንግዲህ የሰይጣን ወልዮች የመጨረሻ እጣ ፈንታ። ከዚህ በፊት የነበራቸው አቋም ነው ለዚህ መረን የለቀቀ አመለካከት ያደረሳቸው። አላማቸውን ምን እርካሽ አደረገው! ምን አስቀያሚ ክህደት አደረገው! መድሀኒት የሌለው በሽታ። ለእነዚህ ሰዎች የመጨረሻ መድሀኒቱ መተኮስ ነው። ይህን ጥመት የሚገስጸው የለም ጠንካራ ስልጣን እንጂ። ዑመር እንዲህ ይላል፡- “አላህ ፣ በቁርኣን የማይገሰጸውን በስልጣን ይገስጻል”

አላህ የሻው ሲቀር በአሁኑ ሰዓት ዲንን ለማስከበር የባለስልጣን ሐይልና ስልጣን የት አለና! ?

ሁለተኛው ከራማ (ልዩ የሆነ ተዓምር)

ስለወልዮች ባህሪና የወልይ ክፍሎችን ከዚህ ቀደም ተነጋግረናል። እርሷ ሰይጣናዊ ወልይነት ሆና ከከራማ ጋር ምንም አይነት ግንኙነት የሌላት ነገር ግን አንዳንድ ሰዎች ከራማ ናት ብለው የሚገምቷትን አልፎ አልፎ ጠቃቅሰናል። ከዚህ በፊት የሰይጣን ወልዮች ከራማን እንዴት እንደተገነዘቧ ተናግረናል። ስህተት የሆነውን አመለካከታቸውን ግልጽ አድርገናል። አሁን ደግሞ በአላህ እገዛ ትክክለኛ ስለሆነው የአላህ ወልዮች ከራማ እንዲሁም እርሷን አስመልክቶ የሰዎች አቋም ምን እንደሚመስል እንመለከታለን።

የወልዮችን ከራማ አስመልክቶ የመፅተዚላ አቋም

የወልዮችን ከራማ አስመልክቶ ሰዎች በሁለት ተከፍለዋል። ከፊሉ ሙሉ በሙሉ ከራማ የሚባል ነገር የለም የሚሉ ሲሆኑ ፣ ከፊሎቹ ደግሞ ከራማን የሚያጸድቁ ናቸው።

መዕተዚላዎች መስሊም ነን ከሚሉ አንጃዎች ሲሆኑ የወልዮችን ከራማ መሉ በመሉ ከሚያራቁቱ ክፍሎች ናቸው። ምክንያታቸው ከራማን ለወልዮች ማጽደቅ ነገሮችን ማደበላለቅ ነው ይላሉ። የሌሎች ከራማ ከነብያቶች ከራማ ጋር ይደበላለቃል ይላሉ። ከዚህ ማምታቻ ውጭ ሌላ የሚያረክ መረጃ ማቅረብ አይችሉም። ይህ መግታቸው የምናቀርባቸውን ግልጽ የሆኑ ማስረጃዎች በጥንክርና የሚቃወም አይደለም። አህለልቢድዓንና የስሜት ባለቤቶችን ሲከራከሩ የነበሩት ሽያጽ አስላም ብን ተይሚያ - ረሂመሁሏህ - “አልፈርቅ በይነ አውሊያኢ ረህማን ወአውሊያኢ አሸሸይሲን” እና “አንኑቡዋት” በተባሉት ኪታቦቻቸው በዋነኝነት ተከራክረዋቸዋል። እንዲሁም አማም አሽ’ ሸውካኒ - ረሂመሁሏህ - “በህሱን ፊልኢስቲድላል አላ ሱቡቲ ከራማቲ አልአውሊያኢ” በሚባለው ኪታባቸው የስሜት ባለቤቶችን ተከራክረዋቸዋል። የመዕተዚላን ብዥታና የሰለፍ ዑለሞች እነርሱን ያንኮታኮቱበትን መረጃ ለመመልከት የፈለገ እነዚህን ኪታቦች መለስ ብሎ ይመልከት።

የወልዮችን ከራማ አስመልክቶ የአህለሱና አቋም

አህለሱናዎች ፣ ለወደፊት የምናቀርባቸውን ግልጽ መረጃዎች መሰረት አድርገው የወልዮችን ከራማ ያጸድቃሉ። ከተቻለ ስለተከሰቱ ነገሮች የተናገሩትን በዝርዝር እናቀርባለን። እንደኔ ግን የሚታየኝ ፊት ለፊቱም ይሁን ከበስተኋላው ባጠል የማይመጣበት በሆነው የጌታችን ኪታብ ብቻ መብቃቃቱ ነው። ከኪታቡ አንቀጾች በተጨማሪ ንጹህ ከሆነው የሱና ምንጭ እንጨምራለን። ለሚበቃው ሰው በሁለቱ ይብቃቃል። ነብይ ያልሆኑ ደጋግ የአላህ ባሮች የተለያዩ ተዓምራት እንዳሳዩ አሸናፊ በሆነው ኪታቡ ታሪካቸውን ነግሮናል።

ከከራማቸው የተወሰነውን ለአብነት ያክል እንጥቀስ

1. የመጀመሪያው በጌታቸው ያመኑ ወጣቶች ታሪክ ነው። ይህ ታሪክ በካፊሮች መካከል እነርሱን ከመመሳሰል ጸድተው ፣ በእምነታቸው ጸንተው የኖሩ ወጣቶች ታሪክ ነው። ጀግንነት የተሞላበት የሆነውን ታሪካቸውን አላህ በቁርአኑ እንደሚከተለው አውሰቶልናል።

﴿أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا﴾

“የዋሻውና የሰኬዳው ባከቤቶች ከተአምራቶቻችን ሲሆኑ ግሩም መሆናቸውን አሰብክን” (አል’ከሆፍ:9)

አሁንም ቀጠለና በኢማናቸው በቅን ጎዳና ላይ ጽናታቸው ጠንካራ እንደነበር ሲገልጽ እንዲህ ይላል፡-

﴿نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى﴾ وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُو مِنْ دُونِهِ إِهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطًا﴾

“እኛ ወሬያቸውን በአንተ ካይ በእውነት እንተርካክን እነሱ በጌታቸው ያመኑ ጎበዞች ናቸው። መመራችንም ጨመርንካቸው። (በንጉሳቸው ፊት) በቆሙና “ጌታችን የሰማያትና የምድር ጌታ ነው። ከእርሱ ኬካ አምካክን አንገዛም። ያን ጊዜ (ኬካን ብናመክክ) ወሰን ያከፈን (ንግግር) በእርግጥ ተናገርን።” ባኩ ጊዜ ከቦታቸውን አጠነከርን።” (አል’ከሆፍ : 13-14)

ይህ የተራ ሰዎች አቋም ሊሆን እንደማይችል ይታወቃል። ነገር ግን አላህ በኢማን አላቃቸው ፣ በቅኑ ጎዳና ላይ ጽናትን ሰጣቸው። ከአላህ ጋር አንድንም እንደማይጠሩ ፣ ህዝቡ በሚያምንበት አማልክት እንደሚክዱ ፣ ለአምባገነን ህዝቦቻቸው በግልጽ መናገር ይህ ከራማ ነው። ከዚህ የበለጠ ከራማ የት ይገኛል? !

2 . ቁርአን ያወሳው የመሬም ታሪክ ሌላው ከራማ ነው።

﴿كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا﴾

“ዘከርያ በርሷ ካይ በምኹራቧ በገባ ቁጥር እርሷ ዘንድ ሲሳይን አገኘ።”

(አል'ዒምራን፡ 37)

﴿وَهُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطُ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا﴾

“የዘምባባይቱንም ግንድ ወደአንቺ ወዝውዣት ባንቺ ካይ የበሰከን የተምር እሸት ታረግፍክሻክትና።” (መርየም፡ 25)

3 . በዋሻው ውስጥ ቋጥኝ የዘጋባቸው የሶስቱ ሰዎች ታሪክ፤ የእነርሱ ታሪክ ከዚህ

ለተገኛችሁ ለአብዛኞቻችሁ አዲስ አይደለም። የምታውቁት ጉዳይ ነው። እነዚህ ሶስት ሰዎች ሰፈር በወጡበት ሲመሸባቸው ወደአንድ ተራራ ዋሻ ተጠለሉ። ታላቅ የዲንጋይ ቋጥኝ ከዋሻው ላይ ወደቀና የገቡበትን በር ዘጋው። የሚያዙት የሚጨብጡት ጠፋቸው። ከዚያም ተመካከሩ። ወደአላህ ከመጠጋት ውጭ ፣ አጥርተው በሰሩት ስራ ወደአላህ በመማጸን ካልሆነ በቀር አንድም ካሉበት ችግር ሊያወጣቸው የሚችል አካል እንደሌለ አረጋገጡ።

አንደኛው ለወላጆቹ በጎ በመስራቱ ወደአላህ ተዳረሰ። ሽማግሌ ወላጆች ነበሩት። ወደእነርሱ መልካም ነገር ዘወትር ይሰራላቸው ነበር። አንድ ጥሩ ልጅ ለወላጆቹ መልካም እንደሚሰራው ሁሉ ይሰራላቸው ነበር። ከሚፈጽምላቸው መልካም ውለታ መካከል እርሱም ይሁን ልጆቹ ከወላጆቹ ቀድመው ራት አይበሉም ነበር። ራታቸው የግመል ወተት ነበር። እንደልምድ ሆኖ ዘወትር በተስማሚ ወቅት ነበር ምግቡን የሚያቀርብላቸው። አንድ ቀን ለግመሎቹ የዛፍ ቅጠል ሊፈልግ ሩቅ ቦታ ሄደ። ዘግይቶ ራታቸውን ይዞ ወደቤት ተመለሰ ። ወላጆቹ ተኝተው አገኛቸው።

ከእነርሱ በፊት እርሱም ይሁን ልጆች ራት ቀድመው አይበሉም ነበር። እንቅልፋቸውን አቋርጣለሁ ብሎ ወላጆቹን መቀስቀሱን ጠላ። ከሌሊቱ መካከል ላይ ይነሳሉ ብሎ በመጠርጠር ፊት ለፊታቸው ቆሞ ይጠብቃቸው ጀመረ። ወተቱን ይዞ እንደቆመ ሱብሂ ሆነ። ይህን ትልቅ የሆነ ስራ አስታወሰ ፤ አላህንም ተማጸነ። በዚህ ስራው አላህ አከበረው። ዱዓውንም ተቀበለው ። የተዘጋገባቸው ቋጥኝ አየር የመግቢያ ያክል ትንሽ ወረድ አለ። ለመውጣት የነበራቸው ተስፋ ከፍ አለ።

ሁለተኛው ሰው፡ ከሀራም በመጠበቅና አላህን በመፍራቱ ዝምድናን በመቀጠሉ ወደአላህ ተማጸነ። ታሪኩ አጠር ባለ መልኩ የሚከተለው ነው። የአጎቱ ልጅ ነበረች። አንድ ሰው አንዲትን ኮረዳ እንደሚወደው በጣም ይወዳት ነበር። ለሀራም እንደሚፈልጋት ነገራት። እርሷ ግን እምቢ አለች። ፍላጎቱን ውድቅ አደረገች። ምክንያቱም ይህች ሴት ከሀራም ጥብቅ የነበረች ሴት ነበረች። ከእለታት አንድ ቀን ከባድ ሀጃ ገጥሟት ወደርሱ መጣች። እርሱም ሀጃዋን የምትፈጽምበት አንድ መቶ ሀያ ዲናር በእገዛ መልኩ ሰጣት። ከዚህ በጎ ውለታው በኋላ ፍላጎቱን አቀረበለት። በጣም ችክ ብሎ ለመናት። ወንጀል በመስራቷ ምንም እርካታ እንደሌላት በመግለጽ በጣም ስላጨናነቃትና ስለተቸገረች ብቻ ፈቃደኛ ሆነችለት። ነፍሷን አመቻቸችለት። አንድ ሰው ሴትን እንደሚገናኝ ከእርሷ በላይ ወጦ ተቀመጠ። አላህን እንዲያስታውስ የሚከተለውን ቃል ነገረችው፡ - “አንተ የአላህ ባሪያ ሆይ! አላህን ፍራ ፤ ይህን ቀለበት (ብልቷን ማለት ነው) በሐቅ ካልሆነ እንዳትደፍር” አለችው። አስታወሰችው እርሱም አስታወሰ። በአላህ አስፈራራቸው እርሱም ፈራ።

አላህ በሚከተለው ቁርአናዊ አንቀጽ የሚከተለውን ተናግሯል፡ -

“ገለጽሞ ፤ ግሳጼ ምእመናንን ትጠቅሞህኝ።” (አዝ' ዛሬያት፡55)

በሰሜቱ በፍላጎቱ ላይ የበላይ ሆኖ ከተቀመጠበት ተነሳ። ሰሜትና ፍላጎት ሊያጠፋው ከኋላው እየጎተተው ነበር። እንደምታዩት ይህ ከባድ አቋም ነው።

ይህ ጠቅለል ባለ ሁኔታ የዚህ ከሀራም የተጠበቀው ሰው ታሪክ ነው።

በዋሻው ውስጥ ሆኖ - “አላህ ሆይ! ይህን የሰራሁት የአንተን ፊት ፈልጌ ከሆነ አሁን ካለንበት ገላግለን።” በማለት ተማጸነ። ሙሉ በሙሉ መውጣት ባይችሉም ፣ የተወሰነ የዲንጋይ ቋጥኙ ተንሸራተተ። ነገር ግን ምኞታቸው ከዚህ በፊት ከነበረው ከፍ አለ።

ሶስተኛው ፡- ከእርሱ ዘንድ የሚሰሩ ቅጥረኛ ሰራተኞች ነበሩ። ሁሉም የሰሩበትን ደመወዝ ወስደው አንዱ ብቻ ቀረ። እርሱም ሳይቀበል ትቶ ሄደ። ከብዙ ዘመን በኋላ መጣ፡- “ደመወዜን ስጠኝ” በማለት ጠየቀ። በተረጋጋ መንፈስ ፡ “ይህ የምታየው ሁሉ ግመሉ ፣ ከብቱ ፣ ፍየሉ የአንተ ደሞዝ ነው” አለው። ምክንያቱም እኔ ከዚህ በፊት ጥላኸው የሄድኸውን ገንዘብ አራብቸልህ ነው። ይህ ሰው ሊያምነው አልቻለም። “አንተ የአላህ ባሪያ ሆይ አታሹፍብኝ” አለው። “እያሾፍኩብህ አይደለም። ይህ በተጨማሪ እንደነገርኩህ ነው። ገንዘብህን ውሰድ” አለው። አንድም ሳይተው ሁሉንም ገንዘብ ወሰደ።

ይህ ግለሰብ አለ፡ - የሰውን ገንዘብ በታማኝነት በመጠበቁ ወደአላህ ተማጸነ -

“አላህ ሆይ! ይህን የሰራሁት የአንተን ፊት ፈልጌ ከሆነ አሁን ካለንበት ጭንቀት ገላግለን” በማለት ወደአላህ በመልካም ስራው ተማጸነ።

ትልቁ የቋጥኝ ዲንጋይ ሙሉ በሙሉ ወርዶ ከዋሻው ሁሉም ወጡ። (ቡኻሪ: 5974)

ይህ የእነዚህ ሶስት ሰዎች ታሪክ ነው።

ከተረጋገጡ የሱና ወልዮች ከራማን የሚጠቁሙ የሀዲስ ማስረጃዎች ደግሞ የሚከተሉት ናቸው፡ -

"رب أشعث أغبر مدفوع بالأبواب لو أقسم على الله لأبره"

“ብዙ ነው ጽጉሩ የተንጨፈረረ ፣ አቧራ የሆነ ፣ በየበሩ የተገፈተረ በአካህ ብኩ ቢምኔ ግን አካህ ከመሀካው ነጻ የሚያደርገው።” (ሙስሊም: 2622)

አንሷር የሆኑት ኡሰይድ ብን ሁዶይር እና የዓባድ ብን ቢሸር ታሪክ አጠር ባለ መልኩ የሚከተለው ነው፡ -

በሌሊት ጨለማ ከነብዩ ﷺ ዘንድ ነበሩ። አምሽተው ወደቤት ሲመለሱ የአንዱ ብትር መብራት ሆኖላቸው በብርሃን ነጸብራቅ ሄዱ። የተለያዩ ጊዜ የሌለው ሶሃባ ብትር ደግሞ አበራ። ሁሉም በየራሳቸው ብርሃን ከቤታቸው ደረሱ። ይህ ታሪክ ቡኻሪ ኪታቡል መናቂብ አልአንሷርይ በሚባለው ክፍል ይገኛል።

የሶሃባዎችን ደረጃ በሚናገሩበት ቡኻሪ በዘገቡት አቡሁረይራ ﷺ የሚከተለውን ሐዲስ አስተላልፏል፡ -

“ከአናንተ በፊት አካህ አውቀትን የሚያሰርጽካቸው ህዝቦች ነበሩ ከአውቶቹ ቢኖር አንድ ሰው ነው አርሱም ቡመር ነው።” (ቡኻሪ: 3469) በሌላ ቃል፡

“ከአናንተ በፊት ከነበሩት የበሺ ኢስራኤል ህዝቦች ነብይ ሳይሆኑ የሚነገራቸው (አውቀት የሚሰርጽካቸው) ሰዎች ነበሩ ከአውቶቹ ቢኖር አንድ ሰው ነው። አርሱም አውቶቹ ነው።” (ቡኻሪ :3689)

ያለምንም ጥርጥር የተረጋገጡ የወልዮችን ከራማ ከሚጠቁሙ የቁርአንና የሐዲስ

ማስረጃዎች ይህን ያክል ካቀረብን በቂ ይሆናል። በርካታ ሶሃቦችን በከራማ አላህ ያላቀበትን የሚጠቁሙ ከረሃልም ﷺ ይሁን ከሶሃቦች የተወሩ መረጃዎች አሉ።

የሀዲስ ኪታቦችንና የታሪክ መጽሐፎችን ያጠና በዚህ ትርጉም ላይ የተረጋገጡ በርካታ መረጃዎችን ይመለከታል። ነገሩ እንደዚህ ከሆነ ከራማን በማጽደቅ ዙሪያ ከታብዕይም ይሁን እነርሱን በመልካም ከተከተሉት እንዲሁም ከእነርሱ በኋላ ከመጡት ታሪኮችን መዘርዘር አያስፈልግም።

ከዚህ በመቀጠል፡ ሀቁ ከባጢሉ ሊገለጽ ዘንድ የወልዮችን ከራማ አስመልክቶ ትክክለኛ የሆነውን ዘገባ በቁርዓንና በሐዲስ ብርሃን ታግዥ እያብራራሁ ከዚህ የደረስኩ ይመስለኛል። ሀቅ ብርሃን ነው። ባጢል ደግሞ ጠማማ ነው። ሐቅ ወሰን በማለፍ እና በመዝቀጥ መካከል ነው።

ወልዮችን አስመልክቶ ሰላማዊ የሆነው አቋም

ስለወልዮችና ስለከራማ ስናወራ ፡ ወልዬነትን ግልጽ በሆነ ሁኔታ አረጋግጠናል ፣ ንግግራችንን በቁርኣንና በሐዲስ አስደግፈናል። አሁን የቀረን በኢስላም እይታ ከወልዮች ጋር ያለን ግንኙነት ሰላማዊው አቋም ምንድን ነው?

ለዚህ ጥያቄ መልስ ከመስጠታችን በፊት ለዚህ ጉዳይ ያነሳሳኝን ምክንያት ግልጽ ማድረግ እፈልጋለሁ። ይህም አሳዛኝና የብዙሀኑ ሙስሊም አቋም የሆነው ከወልዮች እና ከሷሊሆች ጋር ተያይዞ እየተፈጸመ ያለው ድንበር ማለፍ ነው። አንዳንድ ጊዜ በውዴታና በማክበር ስም ድንበር ማለፋቸው ከአምላኮ ደረጃ የደረሰ ነው። በከተማ እና በገጠር አካባቢ የሚገኙ ቀብሮችን ለተመለከተ ሰው በርካታ ሙስሊሞች በእርሷ ወይም በሰዎቿ በረካ ለማግኘት ቀብሩ ዙሪያ ለአምላኮ ተሰብስበው ያገኛቸዋል። አንዳንድ ጊዜ ይህ ተበሩክ ዶሪሁን ከመጠወፍ ደረጃም ደርሷል።

ይህ ብቻ አይደለም ከዶሪሁ በር ሱጁድ የሚያደርጉም አሉ። ከዚህ የከፋና አስደንጋጩ ደግሞ በቀብሩ ዙሪያ የቀብሩን ባለቤት እንጅ ሌላ የማይጠራ አገልጋይና ዘበኞችን ያገኛል። ይህ ተግባር ይበቃል ፣ ከሽርክ አይደለም ብሎ ፣ ይህ ሷሊሆችን መውደድ ወይም በእነርሱ ተወሱል ማድረግ ነው ችግር የለውም በማለት ፈትዋ የሰጠው ማን ይሆን? ! በዚህ ፈትዋ የሚሰጡ መፍቷዎች - በትክክል ግን ፈታን (ፈታኝ) የሆኑ - የሙስሊም ዓሊሞች በርካታ ናቸው። ወሏቸው መስተዓን ወኪላይሂል መሸተካ።

ይህ ከባድ የሆነ አቋም ነው፡ - ማህበረሰብ ሳያውቅ ከአላህ ውጭ ሊያመልክ ይችላል። ዓሊም መፍቷው ደግሞ ይህ ነገር ይበቃል ብሎ ፈትዋ ይሰጣል። ፈትዋ ለመስጠት ችግር የለበትም ለእርሱ ማብራራያ ፣ የተጣመመ ትርጉም ያገኛለታል። አደጋው በባሮች ላይ ያለውን የአላህ ሐቅ የማያውቁ በስመ ዓሊም የተቀመጡ ሰዎች በውዴታና በተበሩክ ስም ከአላህ ውጭ አምልኮ እንደሚበቃ ፈትዋ በመስጠት ጃሂል የሆነው ማህበረሰብ ወልዮችን ባላንጣ አድርጎ እንዲያዝ ማድረጋቸው ነው።

ይህ ፣ ከተራው ማህበረሰብ ዘንድ ተንሰራፍቶ የሚገኘው አመለካከት ነው ጥያቄ ለማንሳት የቀሰቀሰኝ።

ወልዮችን አስመልክቶ ትክክለኛው አቋም ምንድን ነው?

በእርሱ ላይ የምንሰጠው መልስ፡ -

ወልዮችን አስመልክቶ ሰላማዊው አቋም በእነርሱ ላይ ድንበር አለማለፍ ፤ እነርሱን ካለማዋረድና ዝቅ ካለማድረግ ፣ እንዲሁም ካለማወክ ለአላህ ብሎ መውደድ ፣ በህይወታቸው እያሉ ከእነርሱ ዱዓ መፈለግ ነው። ይህ በእነርሱ “ኢስቲሽፋኝ ቢሂም” ወይም “ተወሱል ቢሂም” (በእነርሱ መዳረስ) ይባላል።

ስለዚህ ለአላህ ብሎ መውደድና ከአላህ ጋር መውደድ ልዩነቱን ማወቅ ይኖርብናል።

ለአላህ ብሎ መውደድ ከመልካም ስራዎች አንዱ ነው። ከአላህ ጋር መውደድ ግን ትክክለኛ ስራ አይደለም። ይልቁንም ወደሽርክ የሚያደርስ መስመር ወይም በቀጥታ የሽርክ ተግባር ነው። ይህ በልብ ውስጥ በተቋጠረው እምነት ሊለያይ ይችላል። አብዛኛው መስሊም እምነቱን የሚቀላቅልበት ዋናው ሚስጢሩ አላህ በባሮች ላይ ያደረጋቸው ሀቆችን ለባሮች አሳልፎ የመስጠት ጉዳይ ነው። በእነዚህ መካከል ያለውን ልዩነት ጠንቅቆ አለማወቅ ያመጣው ችግር ነው።

ሀቆች ሶስት ናቸው

የአላህን ኪታብና የነብዩን ﷺ ሱና የተማረ ፣ ተውሂድን በአግባቡ የተገነዘበ ሶስት ሐቆች እንዳሉ በደንብ ይገነዘባል። እነዚህን ሐቆች ካወቀ መልካም ስራን እና ሀጢአትን ሳይቀላቅል እንዲሁም ቀጥ ካለው ጎዳና ሳይወጣና መካከል ላይ ሳይዋዥቅ በፊት ወደአላህ የሚያደርገውን ጉዞና ጥሪ በእውቀት ላይ እንዲወሰን ያደርገዋል።

1 . በባሮች ላይ ያለው የአላህ ሐቅ

አምልኮ ማለት ምን እንደሆነ በሰፊው ተገንዝቦ በአምልኮቱ ከአላህ ውጭ ያሉ አካላትን ሳያጋሩ እርሱን ብቻ መገዛት ነው። ነብዩ ﷺ “አንተ ሙሳዝ ሆይ! በባሮች ካይ ያከው የአካህ ሐቅ ፤ በአካህ ካይ ያከው የባሮች ሐቅ ምንድን ነው?” በማለት ጥያቄ አቀረቡለት። “አላህና የአላህ መልእክተኛ ያውቃሉ።” የሚል ቃል ከመመለስ ሌላ አማራጭ አልነበረውም።ከዚያም “በባሪያው ካይ ያከው የአካህ ሐቅ ፤ በእርሱ ምንም ሳያጋሩ ኪግዝዙት ነው።” (ቡኻሪ፡ 5967, ሙስሊም፡ 30) “ይህ አሽሀዱ አንላኢላሃ ኢልለሷህ ወህደሁ ላ ሽሪከ ለህ” ያለው ቃል ትርጉም ነው።

2 . በተከታዮች ላይ ያለባቸው የረሃል ﷺ ሐቅ

“አሽሀዱ አንነ መሐመደን ረሠሉሷህ” ከሚለው ንግግር የምንገነዘበው ረሠልን

ﷺ እርሳቸውን ብቻ መታዘዝና መከተልን የምታፈራ የሆነች እውነተኛ የሆነ ውዴታ መውደድ ነው። በተጨማሪ አላህን እርሳቸው (ረሠል ﷺ) በመጡበት መንገድ እንጅ ላንገዛ ነው። ረሠል ﷺ እንዲህ ብለዋል፡ -

“አንድ ሰው ከእርሱ ዘንድ ከልጁ ከወላጁ ከሰዎች ሁሉ በጣም ተወዳጅ እስከሆነ አያምንም” (ቡካሪ፡ 15)

3 . የደጋግ የአላህ ባሮች ሐቅ

የአላህ ባሮችን ሐቅ ከሚከተለው የረሠል ﷺ ንግግር ማውጣት እንችላለን።

"لا يؤمن أحدكم حتى يحب لأخيه ما يحب لنفسه"

“አንድ ሰው ከነፍሱ የሚወደውን ከወንድሙ አስኪወድ አያምንም” (ቡካሪ፡ 13)

"لا تدخلون الجنة حتى تؤمنوا، ولا تؤمنوا حتى تحابوا"

“ጅነት አትገቡም አስክታምኑ ድረስ ፤ አታምኑም አስክትዋደዱ ድረስ” (መስሊም፡ 54)

“የእኔን ወዳጅ ጠላት ያደረገ በእርግጥ ጦርነቱ (ከእኔ ጋር መሆኑን) አሳውቀዋለሁ” (ቡካሪ 6502)

እነዚህን ሐቆች ጠንቅቆ ማወቅ ፤ የሐቅ ባለቤቶችን ተገቢ የሆነውን ሐቃቸውን መስጠት በጣም አንገብጋቢው ጉዳይ ነው። በተለይም በባሮች ላይ ያለባቸው ሐቅ በእውቀትም በተግባርም ትኩረት ሊሰጠው ይገባል። ምክንያቱም የሰው ልጆች የተፈጠሩበት አላማ በመሆኑ። ይህን አላማ ያላሳኩ - ተጸጽቶ የተመለሰ ከዚያም ስራውን አስተካክሎ መልካም የሰራ ሰው ካለሆነ በቀር - ምህረትን አያገኝም።

ይህ ጉድለት ከአብዛኛው ሙስሊም ህብረተሰብ ላይ የተከሰተ ጉዳይ ነው።

ይህን ነጥብ በሶስተኛው ነጥብ አካተን ያቀረብንበትና የመረጥንበት ዋና ሚስጢር ህብረተሰቡ የተለያዩ ሐቆችን በመደበላለቅና በማስገባት በፍቅር ስም የአላህን ሐቅ አብዛኛውን ለሷሊሆኖች ማድረጉን ለማንቃት በማሰብ ነው። አሷሊሁል መስተዓን

ሽፈዓህ

“ሽፈዓህ” የሚለው ቃል በአሁኑ ሰዓት ከሶሃቦች ቋንቋና ግንዛቤ በወጣ መልኩ ተቀይሮ እናገኘዋለን።

“ኢስተሽፈዓ” ወይም “ተወሰለ ቢፋላን” ፡ ማለት ዝናብ አላህ እንዲወርድለት ወይም ከእርሱ ላይ አላህ አደጋ እንዲያስወግድለት ወይም ጥቅም እንዲያመጣለት ከእርሱ ዱዓ መፈለግ ማለት ነው።

ነብዩ ﷺ በህይወት እያሉ በእርሳቸው “ኢስቲሽፋዕ” ወይም “ተወሰል” ማድረግ ማለት ከእርሳቸው ዱዓ መፈለግ ማለት እንደሆነ ከሶሃቦችና ከታብዕኖች ዘንድ ምንም ልዩነት በሌለበት ሁኔታ የተስማሙበት ጉዳይ ነው። በበርካታ አጋጣሚዎች ላይ ሶሃቦች ኢስቲሽፋእ ያደርጉ ነበር። ለምሳሌ፡- ድርቅ ሲሆን አላህ ዝናብ እንዲሰጣቸው በረሃል ﷺ ዱዓ ወደአላህ ይዳረሱ ነበር። የነብዩን ዱዓ አላህ ስለማይመልስ አይኑ የጠፋ ሰው ወደረሃል በመምጣት አይኑን አላህ እንዲመልስለትና ዱዓ እንዲያደርጉለት ይጠይቅ ነበር። ረሃል ﷺ የእርሳቸውን ዱዓ እንዲቀበላቸው አይኑን አላህ እንዲመልስለት ወደአላህ እንዲማጸን ለአይነ ስውሩ መመሪያ ያስተላልፋ ነበር። እርሳቸውም ዱዓ ያደርጉለታል አላህም አይኑን ይመልስለት ነበር። የአይነ ስውሩ ታሪክ ከእውቀት ፈላጊዎች ዘንድ የታወቀ ነው።

የጁሙዓ ኹጥባ እያደረጉ ከገጠር የመጣ ሰው “የአላህ መልእክተኛ ሆይ! መንገዶች ተቆራረጡ ፣ ንብረት ወደመ ፣ አላህ ዝናብ እንዲያወርድልን ለምንልን” በማለት ይጠይቅ ነበር። የእዝነት መልእክተኛ የሆኑት ረሃል ﷺ እጃቸውን ወደሰማይ ያነሳሉ አላህን ይለምናሉ። አላህም ዝናብ ያዘንብላቸው ነበር። (ቡኻራ:933, ሙስሊም:897)

ይህ እና ሌላውም “ሽፈዓህ” ወይም “ተወሰል” ተብሎ ይጠራል።

ከበርካታው ሰው ዘንድ ይህ ግንዛቤ ተቀየረ። አንዱ ተነስቶ ከህያውና አስተናባሪ ከሆነው ጌታ የሚፈለገውን ጉዳይ ረሳልን ወይም አንዱን የአላህ ደግ ባሪያ በሽተኛውን እንዲያድለት ፣ ዝናብ እንዲያዘንብለት ፣ ልጅ እንዲሰጠው ይለምነዋል።

ለእርሱ በዚህ ጉዳይ ክልክል እንደሆነ ሲነገረው፡ “ይህ ኢስቲፕፋእ ነው” ወይም “ይህ ተወሱል ነው” ወይም “ይህ ሷሊሆችን መውደድ ነው” ይላል። የሁለቱን ግንዛቤዎች እናወዳድር። ገጠሬው ወደረሰው መስጅድ ሄደ ፤ አላህ ዝናብ እንዲያዘንብ ዱዓ አድርገልኝ ፤ አይነስውሩ ደግሞ ወደረሰው ሄደ አላህ አይኑን እንዲመልስለት ዱዓ እንዲያደርጉለት ጠየቀ።

አሁን አሁን ግን ፡ አንድ ግለሰብ ከቤቱ ተቀምጦ - ቤቱ የትም ይሁን የት - ከአላህ ውጭ የሆነ አካል እየጠራ ዝናብ እንዲያዘንብለት ወይም የጠፋ እቃ እንዲገኝለት ወይም ጠላትን እንዲያሸንፍለት ይፈልጋል። ይህ ሰው “የአላህ መልእክተኛ ሆይ! አዝንቡልን! ጀይላኒ እርዳኝ!” “ሁሴን እርዳኝ” እና የመሳሰሉ የጣዖት አምላኪያን አገላለጾችን ይናገራል። ይህ ደግሞ በጣም በሚያሳዝን መልኩ ከብዙሃኑ መስሊም ዘንድ የተለመደ ሆኗል።

አንደኛ፡- ዱዓ ወይም ተወሱል ወደሚያደርግለት ሰው አይሄድም።

ሁለተኛ፡- ፍላጎቱን ለፍጡር ነው የሚያቀርበው። ይህን ፍላጎት ደግሞ “ኢስቲፕፋእ” ወይም “ተወሱል” በማለት ይጠራዋል። አቅጣጫ ልትሰጠው ብትሞክርም ከጠማማ አሊሞች የወረሱት በትክክለኛው ኢስላማዊ ግንዛቤና በህዝቡ መካከል ግርዶሽ የሆነውን አባባል ትባላለህ። ለምሳሌ፡- ሷሊሆችን አትወድም ፤ በእነርሱ ተወሱል ማድረግን ትቃወማለህ ፤ ረሳልን አትወድም እና የመሳሰሉ አባባሎችን ትባላለህ። አላህ ተስማሚ ዋጋቸውን ይስጣቸው!

የሰዎችን ማህይምነት ፣ የነፍሳቸውን ቀናነትና ቂልነት ስንቶች ተጠቀሙ!! የኢስላምን ትክክለኛ ግንዛቤ በመረዳት መካከል ግርዶሽ ወይም እንቅፋት ሆኑ።

ለሽፈዓ ትክክለኛው ግንዛቤ

ሙስሊም ላይ በተዘገበው የገጠሬው ሰውዬ ታሪክና የአይነ ስውሩ ታሪክ መሰረት ነብዩ ﷺ በህይወት እያሉ “ኢስቲሽፋዕ” - ዱዓ አድርጉልኝ ብሎ መጠየቅ - የሚቻል መሆኑ በአህሉና መሪዎች መካከል ምንም ዓይነት ጭቅጭቅ የሌለው ጉዳይ ነው።

የከባድ ወንጀል ባለቤቶች ከከሀዲዎች ጋር እሳት ውስጥ ዘውታሪ ይሆናሉ በሚለው እርስ በርሱ በሚጋጨው ህጋቸው መሰረት ከኸዋሪጅ እና ከሙዕተዚላ በቀር የቂያማ ቀን ለከባድ ወንጀል ባለቤት ለሆኑት ወይም እሳት ለተረጋገጠባቸው ኡመታቸው ረሠል ﷺ አማላጅ እንደሚሆኑ የሚቃወም አንድም የለም።

የረሠል ﷺ ትልቁ ሽፈዓቸው ከአላህ ፊት ለሚቀርቡ የዓለም ህዝቦች የሚያደርጉት ሽፈዓ ነው። የሰው ልጆች አባት አደም ምልጃ ሲጠየቁ ምክንያት ያቀርባሉ ፤ አጠቃላይ ኡሉል አዝሞች ምልጃ ሲጠየቁ ምክንያት ያቀርባሉ። ሁሉም ነፍሴ ነፍሴ ይላል። በዚህ አስፈሪና አስደንጋጭ ስፍራ ወደአደም ልጆች አለቃ ሙሐመድ ﷺ ከአላህ ዘንድ ምልጃን ፈልገው ይሄዳሉ። ረሠል ﷺ “ለእርሷ እኔ አለሁ” ይላሉ። በበርካታ የሽፈዓ ሐዲሶች እንደተረጋገጠው ከረህማን ዓርሽ ስር ረጅም ሰዓት ሱጁድ ያደርጋሉ። አላህን ያወድሳሉ። ብዙን ምስጋና ያመሰግናሉ። አላህ ለእርሳቸው ከዚህ በፊት የማያውቁትን ውዳሴ ያሳውቃቸዋል። ከዚያም አላህ ለእርሳቸው ምላሽ ይሰጣቸዋል፡-

"يا محمد، ارفع رأسك، وسل تعط، واشفع تشفع"

“ሙሀመድ ሆይ! ራስህን ከፍ አድርግ ፣ ጠይቅ ትሰጣክህ ፣ አማኔድ ምክጃህ ተቀባይነት ይኖረዋል።” (ቡካሪ: 7510 ሙስሊም: 193)

የአላህ መልእክተኛ ﷺ የሚከተለውን ተናገሩ፡-

"أنا أول شافع وأول مشفع، وأول من ينشق عنه القبر"

“እኔ የመጀመሪያው አማካጅ ነኝ ፤ ምክፋቸውን ከሚቀበካቸው የመጀመሪያው ነኝ ፤ ቀብር መጀመሪያ የሚከፈትኩኝ ስኔ ነኝ” (መስሊም፡ 2278)

በትንሳኤ ቀን ፤ ለረሃል ﷺ የተለያዩ አይነት ምልጃ አላቸው ከዚህ መካከል ምድራዊ ዓለም ላይ የሚያደርጉት ሽፈዓ ነው። በሁለቱም አገር ቢሆን የሽፈዓ ትርጉም ከዚህ በፊት ካወሳነው የወጣ አይደለም። የተወሰዱም ይሁን የሽፈዓ ትርጉም ዱዓን መፈለግ ማለት ነው። ለዚህ ነው ረሃል በህይወት እያሉ ሶሃቦች ወደረሃል ﷺ በመሄድ ኢስቲሽፋዕ የሚያደርጉት። እርሳቸው ከሞቱ በኋላ ግን ከእርሳቸው ተዘንብለው እርስ በርሳቸው ነበር እስቲሽፋዕ ወይም ተወሰዱ ሲያደርጉ የነበረው። ለዚህ ምሳሌ የሚሆነን በረማድ አመት የመዲና ሰዎች ድርቅ በገጠማቸው ጊዜ ዑመር ᷓ መስሊሞችን ወደአንድ ተራራ እንዲሰበሰቡ አደረገ። ከዚያም “አላህ ሆይ እኛ ድርቅ ሲገጥመን በነብዩህ አማካኝነት ወደአንተ እንዳረስ ነበር አንተም ታጠጣን ነበር። አሁን ግን በነብዩህ አጎት ወደአንተ እንዳረሳለን ስለዚህ አጠጣን” የሚል ዱዓ ካደረገ በኋላ የረሃል ﷺ አጎት ዱዓ እንዲያደርግ አዘዘ። ዓባስ ᷓ ዱዓ ከአደረገ በኋላ አላህ ዝናብን አዘነበላቸው። (ቡካሪ፡ 1010)

መዓዊያ ብን አቢ ሱፍያንም (ረዲየሷሁ ዓንሁማ) ሻም በሚባለው አገር መስሊሞች ድርቅ የገጠማቸው ጊዜ ከአስወድ ብን አልየዚድ (ረሂመሁሷህ) ጋር የሰራው ስራ ዑመር ᷓ ከሰራው ስራ ጋር ተመሳሳይ ነው። ሰዎችን ሰበሰቡ አስወድ ብን አልየዚድ አላህን እንዲለምን ትዕዛዝ አስተላለፈ። አስወድ አላህን ለመነ ዱዓውን አላህ ተቀበለው ፤ አላህ ዝናብ አዘነበላቸው።

ተራው ማህበረሰብ እንደሚጠረጥረው ተወሱል ማለት ወደሷሊሆች መቃብር በመሄድ ወይም በሷሊሆች አካል ተወሱል ማድረግ ቢሆን ረሡልን ﷺ ትተው እርስ በርሳቸው ዱዓ አይደራረጉም ነበር። አብዛኛው ሰው የሚያስበው ከሶሃቦች ዘንድ ትክክል ቢሆን ኖሮ ወደረሡል ቀብር ይሄዱ ነበር። ከእርሳቸው ቀብር አላህን ይለምኑ ወይም በአካላቸው ተወሱል ያደርጉ ነበር ። ምክንያቱም ንጹህ የሆነው አካላቸው ከቀብራቸው አሁንም ድረስ አልተወገደም። (አቡዳወድ ፡ 1047 ነሳኢይ፡1374) በተረጋገጠው ሐዲስ መሰረት አላህ ምድር የነበያትን አካል እንዳትበላ እርም አድርጓል።

ሶሃቦቹ ረሡልን ﷺ ትተው እርስ በርሳቸው ኢስቲፕፋእ ማድረጋቸው የኢስቲፕፋእ እና የተወሱል ትርጉም በህይወት እያሉ ሷሊህ ከሆነ ሰው ዱዓ መፈለግ እንደሆነ ስላረጋገጡ ነው።

ሸይኹል ኢስላም ብን ተይሚያህ - ረሂመሁሷህ - “ቃዒደቱ አልጀልያ ፊ ተወሱል ወልወሲላህ” በተባለው ኪታባቸው በሀዲሱ መካከል የሚከተለውን ማብራሪያና ትርጉም ሰጠዋል፡ -

“በሷሊህነት በሚታወቁ የዱን ባለቤቶች ዝናብን ወደአላህ መጠየቅ ይወደዳል ይላሉ ዑለሞች። ከረሡል ﷺ ቤተሰቦች ቢሆን የበለጠ ያማረ ነው።”

ከዚህ በመቀጠል፡

መስሊሞች የሶሃቦችን ህይወት ቢማሩ ፣ የእነርሱንም ልምድ ፣ ህጋቸውንም ፣ ቋንቋቸውንም ተገንዝበው በህይወታቸው ተግባራዊ ለማድረግ ቢሞክሩ ህብረተሰቡ በተሳሳተ ሁኔታ የተገነዘባቸውን የእስቲፕፋእና የተወሱል ትርጉም ልክ ሶሃቦች እንደተገነዘቡት ለመገንዘብ ያግዛቸው ነበር። በተሳሳተ ሁኔታ በመገንዘብ መልካም ስራን እና መጥፎን ስራ ይቀላቅላሉ።

ሙስሊሙ ህብረተሰብ ከሶሃቦች ግንዛቤ በመራቁ በአጠቃላይ በስራቸውና በዓላማቸው ላይ ሲዘግርቁ ይስተዋላል። ሶሃቦች በትክክል ሊገነዘቡ የቻሉት ወህያን በቀጥታ በማግኘታቸው ኢስላምን በትኩሱና በጥሬው ከመልእክቱ ባለቤት ሙሀመድ ቀጥታ በመረከባቸው ነው።

ምንም ጭማሪ በሌለበት ሁኔታ ሶሃቦች ይህን ዲን እንደተገነዘቡ ትንሽ እንኳ ጥርጣሬ የለብንም። እነርሱ በተገነዘቡት ሐቅ ታጥሯል። ከእነርሱ በኋላ ምንም ሳይቀላቅሉ በተገነዘቡት መልኩ እንዳደረሱም እርግጠኞች ነን። እንደዚሁ ከእነርሱ የቀጠሉትም ከዚያም የቀጠሉት በጥቅል እስከምርጥ ክፍለዘመን የነበሩት ረሠዱ በእውነተኛነታቸው የመሰከሩላቸውም እንዲሁ።

"خير الناس قرني، ثم الذين يلونهم، ثم الذين يلونهم"

“ከሶዎች ሁኩ መጨረሻም በጽኑ ክፍክዘመን የነበሩት ናቸው፤ ከዚያም የሚቀጥኩት ፤ ከዚያም የሚቀጥኩት” (ቡኻሪ: 3651, ሙስሊም: 2533)

በመጨረሻም ፡ ከመጥፎ አመለካከት የገባው ገባ። የሙስሊሙ ግንዛቤ ሁሉ መጥፎ ሆነ ፤ እይታው ሁሉ ተቀየረ። በመጀመሪያው ትውልድ ፣ በወህያው ዘመን ከዚያም እነርሱን በቀጠሉት ያልነበረ አመለካከት ተፈጠረ።

ይህን ጉዳይ የሚከተለው የረሠዱ ንግግር ያረጋግጠዋል፡-

"ما من عام إلا والذي بعده شر منه"

“ሚያም ሚህበረሰብ አይኖርም ከአርሱ በኋላ ክፉ ቢሆን አንጅ” (ቡኻሪ: 7068)

ወሏሁል ሙስተዓን

ምናልባት የተከበሩ አድማጮችም በዚሁ ጉዳይ ማለትም በሸፈዓና በተወሰዱ ዙሪያ የፈለኩትን ትክክለኛ ግንዛቤ ቢያስኬዱት ደስ ባለኝ ነበር።

ሁለቱም አንድ ትርጉም ነው ያላቸው። በህይወት ያለን ሰው ዱዓ አድርገልኝ ከማለት የዘለሉ አይደሉም። ከዚህ ትርጉም ዘሎ ከአላህ ውጭ ያለን አካል መለመን ፣ አምልኮን ከአላህ ውጭ አሳልፎ መስጠት በሚል ከተተረጎመ ሰላማዊ ትርጉም ሊሆን በፍጹም አይችልም።

ይህ እንግዲህ በአላህ ፈቃድ እኛ ለመናገር የፈለግነው አጠር ያለ ንግግር ነው። አሁን ደግሞ ወደመጨረሻውና ወደሶስተኛው ነጥብ እንሸጋገራለን ማለት ነው።

ነብያዊ ሱና

እናንተ ወንድሞች ሆይ ! ልክ እንደዚሁ በሶስተኛው ነጥብ ስር ሶስት የተመረጡ አንኳር ነጥቦችን ከዚህ በኋላ እናብራራለን። እርሱም ፡ “ነብያዊ ሱና” ፣...

ሁለት አካላት እንኳ ሊለያዩበት የማይችሉበት የሆነው የኢስላም ዲን በሁለት መሰረቶች ላይ የተገነባ ነው።

የመጀመሪያው መሰረት፡- ከእርሱ ጋር ምንም ሳያጋሩ አላህን ብቻ መግዝዛት ነው። ይህም “አሽሐዱ አንላኢላሃ ኢልላሏህ ፣ ወህደሁ ላ ሸሪክ ለሁ” የሚለው ትርጉም ነው።

ሁለተኛው መሰረት፡- አላህን ስንገዛ በአላህ ወዳጅ በሆኑት ሙሀመድ ﷺ አንደበት በተደነገገው ህግ መሰረት መሆን አለበት። ይህ ደግሞ “አሽሐዱ አንነ መሀመደን ረሠሐሏህ” የሚለው ትርጉም ነው።

የመጀመሪያው መሰረት ትክክለኛነት የሚቆመው የሁለተኛውን መሰረት በማረጋገጥ ነው። የእርሱን ትርጉም መረጋገጥ ረሠልን ﷺ በመከተል ማረጋገጥ እንችላለን። እርሳቸውን መከተል የአላህ ውዴታ ምልክት ነው። አላህን መውደድ ፣ በእርሱ መደሰት ፣ ያየኛል ብሎ እርሱን ብቻ መፍራት የባሪያው የመጨረሻ ጉዞ ነው። እንዲሁም የጌታን ውዴታ ፣ ምህረቱን የሚያመጣም ነው።

አላህ በተከበረው ቁርኣናዊ አንቀጽ የሚከተለውን ተናግሯል፡-

﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾

“በካቸው፡- “አካህን የምትወዱ እንደሆናችሁ ተከተኩኝ፤ አካህ ይወዳችኋልና። ሃጢአቶቻችሁንም ከናንተ ይምራልና። አካህም መሀሪ አዛኝ ነው።” (አል’ዒምራን፡31)

አላህ ለባሮቹ የደነገገውን ዲን ፣ ትዕዛዙን እና ክልከላውን ፣ ሀላፊነትና ሀራሙንም

ለማድረስ ነው የኝህ የተመረጡ መልእክተኛ የተላኩት። እርሱ ሀላፊ ያደረገው ሀላፊ ነው ፤ እርሱ ሀራም ያደረገው ሀራም ነው። ዲን ማለት እርሱ የደነገገው ነው። ረሠል

ﷺ በአላህና በባሮች መካከል ሽሪዓውን ፣ ቃል ኪዳኑን ፣ ዛቻውን ለማብራራት አማካኝ ናቸው። “አድርስ” ፣ “ግልጽ ልታደርግላቸው” ፣ “ጥራ” በሚሉ ቃላቶች ረሠል ﷺ ወደህዝባቸው እንዲያደርሱ ሐላፊነት ሰጧቸዋል።

አላህ በተከበረው ቁርዓናዊ አንቀጽ የሚከተለውን ተናግሯል፡ -

﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ﴾

“አንተ መልእክተኛ ሆይ! ከጌታህ ወዳንተ የተወረደውን አድርስ። (ይህን) ባትሰራም መልእክቱን አካደረስክም።” (አል’ማሊዳህ፡67)

﴿وَمَا عَلَى الرُّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾

“በመልእክተኛውም ካይ ግክጽ ማድረስ እንጂ ከካ የከበትም” በካቸው (አፖኮር፡54)

﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ﴾

“ወደአንተም ከሰዎች ወደእነሱ የተወረደውን ክትገክጽካቸውና ያስተነትኑም ዘንድ ቁርአንን አወረድን።” (አፖ ነሐል፡44)

﴿ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ﴾

“ወደጌታህም መንገድ በብክሃነትና በመክካም ግሳጺ (በከዙብታ ቃክ) ጥራ።” (አፖ ነሐል፡125)

እነዚህ ጥበብ የተሞላባቸው የቁርአን አንቀጾች የረሠል ﷺ ስራ ማድረስ እንደሆነ በግልጽ ይናገራሉ። እርሱም ወደዲኑና ወደሽሪዓው ማድረስ ፣ ግልጽ ማድረግ ፣ ወደአላህ መንገድ ጥሪ ማድረግ የሚሉ ቃላቶች ናቸው። እነዚህ ሶስት የጌታ ትዕዛዛት የሚከተሉትን አላማዎች ለማሳካት ናቸው። አላህ የረሠልን ﷺ ሐቅ እውነት ሊል ፣ በሌላ በኩል ደግሞ ፍጡራን በሚፈጽሙት ተግባር አላህ ወዶላቸው ወደፈጣሪያቸው

እንዲደርሱና የተሰጣቸውን ሀላፊነት በመወጣታቸው የተከበረ አገር እንዲገናጸፉ ነው።

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾

“ (ሙሐመድ ሆይ!) ከዓከማትም እዝነት አድርገን እንጅ አከካክንህም”

(አል’አንቢያ: 107)

ወሏሂ! እንሆ እርሱ እዝነትና መሪ ሆኖ ከአላህ የተላከልን ጸጋ ነው። ሱናን ተምረው ቅንጭላታቸውን ከፍ እንዲያደርጉ፣ በእርሷ እንዲብቃቁ ፣ ጊዜያቸውን ለእርሷ እንዲሰው ማድረግ የግድ ነው።

ይህ ነው እንግዲህ የጥናታችን አጀንዳ፡ የተከበሩት ረሡል ﷺ ወደርሳቸው የወረደውን ቁርአን ማድረሳቸውን በዲኑም ፣ በዘመናዊ እውቀቱም ዝቅ ያለ ደካማ የሆነ አንድ ሙስሊም እንኳ የሚጠራጠረው ጉዳይ አይደለም። ስለዚህ አንድ ሙስሊም ረሡል ﷺ የተሰጣቸውን መልክት ባግባቡ አድርሰዋል ፣ ወደ አላህ መንገድ ዳዕዋ አድርገዋል ፤ ከአላህ ጋር እስኪገናኙ ድረስ ሰዎችን ወደአላህ መንገድ ደከመኝ ሰላቸኝ ሳይሉ ጥሪ አድርገዋል ብሎ ማመን አለበት።

በእነዚህ የዲን መሰረቶች ላይ የዚህን ያክል ማመን ግዴታ እንዳለብን ካወቅን “አድርስ” “ግልጽ ልታደርግላቸው” ፤ “ጥሪ አድርግላቸው” በሚሉት የአላህ ትዕዛዛት መሰረት ረሡል ﷺ መከተል የሚባለው እንዴት ነው የሚረጋገጠው? ማብራሪያውን የት ነው የምናገኘው? የሚሉ ጥያቄዎች ሊነሱ ይችላሉ።

መልስ፡ ይህን ሁሉ የምናገኘው የሚከተለውን የአላህ ቃል ለማረጋገጥ ከማንኛውም የተሸላለሙና የተፈጠሩ ቃላቶች - በባሮቹ አማካኝነት - እንድትጠበቅ ካደረጋት ንጹህ ከሆነችው ሱናቸው ነው።

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾

“እኛ ቁርኣንን እኛው አወረድነው። እኛም ከእርሱ ጠባቂዎቹ ነን።” (አል’ሂፎር፡9)

የተወረደውና የተጠበቀው “ዚክር” በመጀመሪያ ደረጃ ቁርኣን ነው። በሁለተኛ ደረጃ ሱና ትካተታለች። ሱና በማለት የተፈለገው ንግግራቸው ፣ ተግባራቸው እና (ሲተገበር) አይተው ያረጋገጡት (ያፀደቁት) ማለት ነው።

አል’አሐድ ወል’ሙተዋቲር¹

ሙስሊሞች ድል እያደረጉ ሰፊ ግዛቶችን ሲቆጣጠሩ በግሪኮች መጽሐፍት አማካኝነት ከኢስላም ያልሆኑ እንግዳ ቋንቋዎች እና አባባሎች ወደዓረብኛ እየተተረጎሙ ጣልቃ ገቡ። ተተርጉመው ከገቡ የእውቀት አይነቶች መካከል አደገኛው “መንጢቅ” (ሎጅክ) የተባለው የፍልስፍና ትምህርት ነው። አላህን አስመልክቶ በተለይም የዓቂዳን ክፍል የሰዎችን ቅንጭላት የሚያበላሹ የተለያዩ የአገላለጽ አይነቶችን በውስጡ የተካተቱ ናቸው። ኢስላምን ለማበላሸት የተደረጉት ሙከራዎች እንዲሁ በዋዛ ሳይሆን በወቅቱ በነበሩት ገዥዎች ከፍተኛ የሆነ ወጭ እና ድጋፍ ተደርጎላቸዋል። ለዚህ ግንባር ቀደም ድጋፍ ያደረገው - አቋሙ በሙስሊሞች ታላቅ መሪ ኢማም አህመድ ብን ሀንበል (ረሂመሁሊህ) ላይ በወሰደው እርምጃ የሚታወቀው - መእሙን አልዓባስይ ነው።

ሽይኹል ኢስላም ብን ተይሚያህ - ረሂመሁሊህ - ስለመእሙን አቋም የሚከተለውን ተናገሯል፡- “በሙስሊሞች ዓቂዳ ዙሪያ መእሙን በሰራው ሰራ አላህ ይዘነጋል ብዩ ፍጹም አልጠረጥርም።”

መጤ ከሆኑ የቃላት አጠቃቀሞች መካከል ታማኝ የሆኑ ሙስሊሞችን ከረሡል

1. አል’አሐድ ማለት ከረሡል ﷺ አንድ ሰው ብቻ ሰምቶ ያስተላለፈው ሐዲስ ነው። አል’ሙተዋቲር ደግሞ በርካታ ሰዎች ከረሡል ﷺ ሰምተው ያስተላለፉት ሐዲስ ነው።

ሐዲስ ሙሉ በሙሉ ለማውጣት በቅድሚያ የተጠቀሙበት ዘዴ የነብዩን ﷺ ሐዲስ ዘንድ ፣ ቀጥዕዬ ... በማለት መከፋፈል ነው። “አሐድ” የሚባለው የሐዲስ ክፍል ዒልምን አያስጠቅምም ፣ በዓቂዳ ዙሪያ ለመረጃነት አያገለግልም ይላሉ። ዓቂዳን አስመልክቶ ማስረጃ ካስፈለገ “ቀጥዕዬ” (የማያጠራጥሩ) በሆኑ መረጃዎች መሆን አለበት ይላሉ። እነርሱም ሐዲስ አልሙተዋቲር ወይም የቁርአን አንቀጾች ናቸው። በጣም የሚያሳዝነው በፍልስፍናው እውቀት ላይ በመጠመዳቸው እና ቁርአንና ሐዲስን በመዘንጋታቸው እንዲሁም የሐዲስ እውቀታቸው ደካማ በመሆኑ ምክንያት ይህ ንግግር ከዑለማኡል ከላም ወይም ከፍልስፍና ሰዎች ዘንድ በጣም ያሸበረቀ ንግግር ነው። ይህን የአህለል ከላም ቋንቋ ወደኋላ የመጡት የኡሱል ዑለሞች በመካከላቸው መቀባበል ጀመሩ። ኸለፎች አብዛኞቹ ይህን እምነት ያምኑበታል። ሰዎች ይህን በማየት ይህ አመለካከት የሰለፎችና ወደኋላ የመጡት የሙስሊም ዑለሞች ዓቂዳ ነው ብለው አሰቡ።

አንዳንድ እውቀት ያላቸው ሰዎች በራሱ በዚህ ሽወዳና ማታለል ንግግራቸው ምን እቅድ እንደታቀደ መገንዘባቸውን እሰጋለሁ። ሽወዳቸው የረቀቀ ለመሆኑ ልክ ከአይን ውስጥ እንደምትገባ ብናኝ ማለት ነው። ንግግራቸው ባጢል ነው። ነገር ግን በግልጽ ሲመለከቱት ሐቅ ይመስላል። “የሰለፎች መንገድ ሰላማዊ ነው” የሚለው ብዥታ ከሚፈጥሩ ንግግሮች መካከል አንዱ ነው። በዚህ ንግግራቸው በሰዎች ላይ ብዥታን ፈጠሩ። ሰለፎች መረጃን መደርደር እንጂ ትርጉሙን መረዳት አይችሉም አሉ። ይህ አልበቃቸው ብሎ “የተራው ማህበረሰብ መንገድ ነው” በማለት ተሳለቁ። ከፍተኛውና እርግጠኛው የሆነው መንገድ የኸለፎች - ወደኋላ የመጡት ዑለሞች - መንገድ ነው አሉ።

ብዙሁኑን ያቀዘቀዙበት መንገድ አገላለጻቸው ነው። ከዚህ በፊት እንዳሳለፍነው አላማቸው የሙስሊሞችን ዓቂዳ ማበላሸት ነው። ከነብዩ ﷺ ሱና ማራቅ ነው። ንግግራቸው በዚህም አላቆመም። ከዚህ በፊት ካለው የበለጠ አደጋ ሌላም እቅድና ፕሮግራም አላቸው። የሚከተውን ይላሉ፡ -

“የዓቂዳ ክፍል አደገኛው ክፍል ሲሆን በዚህ ዙሪያ የሚደረገው ጥናት በኢስላም ውስጥ መሰረት ነው። ቀጥዕይ በሆነ መረጃ እንጅ ማስረጃ ማድረግ አይገባም። መሰረዝ አይገባበትም። ለተክሲስ (ለመለየት) እና ለተቅይድ (ለመገደብ) በር አይከፍትም። ንቁ ! እርሱም የአቅል ማስረጃ ነው

ይህ ነው ደረጃ በደረጃ የአካሄዳቸው አላማ ... አንተ “ቀጥዕይ” የሆነው መረጃ ግንዛቤ ተቀየረ ብለህ ትመለከታለህ በመጀመሪያው እቅዳቸው “ቀጥዕይ” ሲባል የተፈለገው ሐዲስ አልሙተዋቲር ወይም የቁርአን አንቀጾች ማለት ነበር። አሁን ግን እነርሱ የፈለጉበት አላማ “ደሊል ዓቅል” - የአቅል ማስረጃ - ብቻ ነው። ሊያረኩ የሚችሉ ቁርጥ ያሉ የአቅል ማስረጃን ገጥመው ካልመጡ በቀር ቁርአንም ይሁን ሱና የለፍዝና የነቅል ማስረጃዎች በዚህ ክፍል ለመረጃነት እራሳቸውን ችለው ሊቆሙ አይችሉም።

የእነዚህ ሰዎች አላማ ፣ ቁርአንና ሱና ከአላህ ዘንድ የወረዱት የሰው ልጆችን ወደቅን ጎዳና ለመመራት ሆኖ እያለ ደረጃ በደረጃ ከጨዋታ ውጭ ለማድረግ ነው። አላህ በተከበረው ቁርአናዊ አንቀጾቹ የሚከተለውን ተናግሯል፡ -

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾

“ይህ ቁርአን ወደዚያች እርሷ ቀጥተኛ ወደ ሆነችው መንገድ ይመራኩ።”

ሰዎችን ወደቅን ጎዳና በመምራት ሱናም ልክ እንደቁርኣን ነው።

የአላህ መልእክተኛ ﷺ የሚከተለውን ሐዲስ ተናግረዋል፡ -

"تركت فيكم أمرين لن تضلوا ما تمسكنم بهما: كتاب الله وسنتي"

“ሁከት ነገሮችን በጽናት ውስጥ ትቻክሁ። ሁከቱን አስከፍቶትሁ ድረስ አትጠሙም።

የአካሄድ ኪታብና አንደሁም ሱና ነው።” (ሀኪም 1/172)

የአላህ መልእክተኛ ﷺ የሚከተለውን ሐዲስ ተናግረዋል፡ -

"لا ألفين أحدكم متكئا على أريكته يأتيه الأمر من أمري مما أمرت به أو نهيت عنه فيقول: لا أدري!! ما وجدنا في كتاب الله اتبعناه"

“አንዳችሁን ፣ በአክጋው (በትራሱ) ተደግፎ ፣ ከአኔ ካዘዘኩትና ወይም ከከከኩት ጉዳይ ሲመጣከት “አካውቅም!! በአካሄድ ኪታብ ያገኘውን አንከተካክን” አያክ አንደካገኘው።” (አቡዳውድ፡ 4605, ቲርሚዝይ ፡ 2663)

በሌላ አነጋገር የአላህ መልእክተኛ ﷺ የሚከተለውን ሐዲስ ተናግረዋል -

"ألا وإني أوتيت القرآن ومثله معه، ألا وإن ما حرمه الرسول مثل ما حرمه الله"

በሌላ ቃል፡ “አዋጅ ፣ አኔ ቁርኣንን ተሰጥቻክሁ ፣ ከአርሱ ጋር የተመሳሰለም ፤ ንቁ ረሀክ ሀራም ያደረገው አካሄድ ሀራም አንደደረገው አምሳያ ነው።”

ማንኛውም ቅን ጎዳና የሚገኘው ፣ ጥቅል የሆነውን የሚዘረዝር ፣ ልቅ የሆነውን የሚገድብ ፣ በፊትም ይሁን በኋላው ባጢል የማይመጣበት ሱና አብራራታው የሆነ እያልላ ከአላህ ወህያ ውጭ ሌላን ፈለጉ። ሽሪዓውን ስላቀለሉ ፣ ከእርሱም ስላገለሉ ለቅጣት አላህ አጠመማቸው።

የቁርኣንን መገለጫዎች አስመልክቶ ዓልዩ ብን አቢ ጧሊብ ﷺ የሚከተለውን ተናግሯል፡ -

"من تركه من جبار قصمه الله، ومن ابتغى الهدى في غيره أضله"

“አምባገነን ሆኖ የተወውን አላህ ይሰብረዋል። ከእርሱ (ከሽሪዓው) ውጭ ቅንን የፈለገ ያጠመዋል።”

እኛ እንደተመለከትነው ፣ መረጃዎችን ከጥቅም ውጭ ካደረግህ ፤ በራሱ አስቸላህ ለመረጃነት ካልተጠቀምክ ፣ ሰዎች ከወህያ በፊት የነበረው ባህሪያቸው የሚመለስ መሆኑን እወቅ። እርሱም በዓቅል መፋረድ ነው። የዚህ ውጤቱ የአምላክን ፍላጎት አስመልክቶ በባህሪያቱ ዙሪያ በዓቅላቸው መዘባረቅ ነው። አቅላቸው ተናጋ ፣ ተጨቃጨቁ ፣ ከፍተኛ የሆነ መለያየትን ተለያዩ ፤ ከፊሉ ከፊሉን አጠመመ ፤ ይህ ብቻ አይደለም ፣ ከፊሉ ከፊሉን አከፈረ። በጥመታቸው የተበላለጡ ቢሆንም ፤ ሁሉም ከቅኑ ጎዳና ውጭ ናቸው።

1 . የመጀመሪያው ቡድን አቅልን መሰረት በማድረግ ከፊል የአሏህን መገለጫዎች ያጸድቃሉ ፣ ከፊሉን ደግሞ ያራቁታሉ። በግልጽ አነጋገር ፡ የአሻዒርያና የማቱሪዲያ አቅሎች ዛት (አካል) ፣ ቁድራ (ኾሎታ) ፣ ኢራዳ ፣ ዒልም እና የመሳሰሉትን የአላህን መገለጫዎች ያጸድቃሉ። እዝነት ፣ ፍቅር ፣ ቁጣ ፣ ከዓርሽ በላይ መሆን እና የመሳሰሉትን ተግባራዊ መገለጫዎች ደግሞ ሌላ ትርጉም መስጠት ግድ ነው ይላሉ ... አሻዒርያና ተከታዮቻቸው

2 . ሙዕተዚላ የተባለው ቡድን ደግሞ እርስ በርሳቸው የተከፋፈሉ ሲሆኑ በጣም ቅርብ የሚባሉት የአላህ ስሞች ውስጣቸው ከመገለጫ የተራቆቱ (ጃሚድ) ናቸው በሚል እሳቤ መገለጫዎችን ከማራቆት ጋር ስሞችን ያጸድቃል። ከነርሱ መካከል መገለጫዎችንና ስሞችን ሙሉ በሙሉ በማራቆት ከስም እና ከመገለጫ የጸዳ አካል ብቻ የሚያጸድቁ ድንበር አላፊዎች አሉ። አላህ በአዕምሮ እንጅ በውጭ በአካል አይገኝም ይላሉ።

ይህ ፣ በአላህ ቃል ላይ እንደፈለጉ በሰዎች አዕምሮ በመጫወታቸው ምክንያት የመጣ ውጤት ነው። ከዚህ በፊት እንዳልነው አዕምሮን ከተሰጠው ሐላፊነት ውጭ አድርገውታል። በመጨረሻም በአላህ እርካታ ማግኘታቸው ቀርቶ በአዕምሮ ቁጥጥር ስር ዋሉ ፣ ከነፍሳቸው ጋር ተጣሉ ፣ ጭንቀት ውስጥ በመግባት የሚይዙት የሚጨበጡት አጡ። ህዝቡ ፣ እነዚህ ሁለት ቡድኖች ይፋ ባደረጉትና በፈጠሩት ፣ ውጤቱን ሲመለከቱት ጥሩ የሚመስል ፣ ነገር ግን ውስጡ በመርዝ የተለወሰ የዓቂዳ ፍልስፍና ውስጥ ነው ተደብቆ የሚገኘው። በዚህ የሚሸወደው ግልጽ የሆነ ማህይም ብቻ ነው። በደንብ ለሚገነዘብ እውቀት ፈላጊ ግን የዚህ ዓቂዳ የመጨረሻ ፍጻሜ ምን እንደሆነ ግልጽ ይሆንለታል። እስኪ በኢልመል ከላም እና ፍልስፍና ውስጥ ሲዋልል የነበረ ነገር ግን በመጨረሻ እድሜው ተጸጽቶ ምን እንደተናገረ አድምጡ?!

ምናልባት ከአላህ ዘንድ መልካም ጸጸት ይሆንለታል ብለን ተስፋ እናደርጋለን ...

ራዚ ከጸጸት በኋላ የፍልስፍና ሰዎች ህይወት ምን እንደሚመስል የሚከተለውን ተናግሯል፡

የአዕምሮ ምጥቀት ፍጻሜው መተሳሰር ነው

የዓለም የእንቅስቃሴ ግብ (መጨረሻው) ጥመት ነው

ነፍሶቻችን በአካላችን ውስጥ ተውጣ በጭንቀት

የዱንያ ኪሳራ መዳረሻው ሁከት

ከእድሜ ልክ ምርምር አላገኘንም ምንም አይነት ጥቅም

እከሌ ይህን አለ ፣ እነከሌ እንዲህ ተባሉ እንጅ የሰበሰብነው የለም

ራዚ በመቀጠል የሚከተለውን ተናግሯል ፡ “የአህሊል ከላምንና የፈላስፋዎችን መንገድ በደንብ ተገነዘብኩ ፣ አስተዋልኩ ፤ የተራበን የማያጠግብ ፣ የተጠማን የማያረካ ሆኖ

ያገኘሁት የቁርኣን መንገድ ነው። የአላህን ስሞችና ባህሪያት የሚያጸድቁ የሚከተሉትን አንቀጾች ከፈለክ አንብብ፡ -

﴿الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى﴾

“ (እርሱ) አከረሰህን ነው በዓርሹ ካይ ከፍ አከ።” (ጡዮ፡ 5)

﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ﴾

“መከካም ንግግር ወደርሱ ይወጣክ።” (ፋጢር፡ 10)

﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ﴾

“የሚመስሉትም ንግግር የሌለው።” (ሹራ፡ 11)

﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا﴾

“በእርሱም ዕውቀትን አያካብቡም፤ (አያውቁም) ” (ጡህ፡ 110)

ከዚያም በመቀጠል የሚከተለውን ተናገረ፡ -

"ومن جرب مثل تجربتي عرف مثل معرفتي"

“ልክ እንደኔ በልምድ የሞከረ እኔ እንዳወቅሁት ያውቃል።”

ሽህረስታኒ የተባለው ፈላስፋ ደግሞ የሚከተለውን ተናገሯል፡ -

"إنه لم يجن منه الفلاسفة والمتكلمون إلا الحيرة والندم"

“አህለል ከላምና ፈላስፋዎች መዋለል እና ጸጸትን እንጅ ምንም የሰበሰቡት ነገር የለም።”

(እድሜ) በሰጠኛ ጌታ እምላለሁ ኮሌጆችን ሁሉ አዳረስኩ

እውቀት የተባለውን ሁሉ ለመዳሰስ ብዙ ርቀት ተጓዘኩ

የዋለለ ሰው መዳፋን (አገጩ ላይ) እንደሚያኖረው

ጥርሱን እንደሚንቀጫቅጭ የተጸጸተ ሰው እንጅ ምንም አላየሁም

ሶስተኛው፡ አቡልመዓሊ አልጀውኒ ደግሞ የሚከተለውን ተናገሯል፡ -

“ጓደኞቼ ሆይ! በፍልስፍናው አትጠመዱ ፤ በፍልስፍና ምክንያት በእኔ ላይ የደረሰው አይነት ቢደርስብህ በፍልስፍና ውስጥ ገብተህ አትጠመድም ነበር።”

ሲሞት ደግሞ የሚከተለው ተናገሯል፡ -

“የኢሰላም ባለቤቶችን እና እውቀታቸውን በማግለል እነርሱ ከከለከሉኝ ከፍልስፍና ሰፊ ባህር ውስጥ ገባሁ። ጌታው ካላዘነለት በቀር ብን ጁወይኒ ወዮለት! አይ. . . ያን ጊዜ በእናቴ ዓቂዳ ወይም በነይሳቡሪ አሮጌቶች ዓቂዳ ላይ ሞቼ ቢሆን ኖሮ!!!” - ማለትም በተፈጥሮ እምነቴ ላይ ብሞት ኖሮ ማለቱ ነው።

ሽምሱ ዲን አልኸስሩሻሂ የተባለው የፈኽሩ ዲን አርራዚ ተማሪ አንድ ቀን ከአንድ ታዋቂ ፈላስፋ ዘንድ ገባና የሚከተለውን ጥያቄ ጠየቀው።

“ምንድን ነው የምታምን? አለው። “ሙስሊሞች የሚያምኑትን” በማለት ምላሽ ሰጠው። “ለዚህ እምነት ደረትህ የሰፋ ፣ በእርሱም እርግጠኛ ነህ?” በማለት ጠየቀው። “አዎ!” አለ።

“በዚህ ጸጋ አላህን አመስግን ፤ ነገር ግን እኔ ወላሂ! ምን እንደማምን አላውቅም። ወላሂ! በምን እንደማምን አላውቅም! ወላሂ! በምን እንደማምን አላውቅም” በማለት ሶስት ጊዜ በአላህ ምሎ ተናገረ። ከዚያም ጸሙ በእንባ እስኪርስ አለቀሰ።

ኢብን አቢ አልሀዲድ የተባለ የተከበረ የዒራቅ ሰው የፍልስፍናን እውቀት እያነወረ ፣ በዚህ ስያሜ መጠራታቸውም ትክክል እንዳልሆነ የተናገረውን ደግሞ እንከታተል፡ -

አንተ አመለካከትህ የተሳሳት ከው

ጉዳዩ ዋለለ እድሜያም ተጠናቀቀ

አዕምሮህ ተሳፈረኝ

ሁከትን እንጅ ምንም አላተረፈኝ

በሁለት አጫጭር አደገኛ ታሪኮች ይህን ክፍል እንቋጭ።

አንደኛው፡- አል 'ኸውፍጅ - የሚከተለውን ንግግር ተናግሮ እንደሞተ በታሪክ ተዘግቧል፡-

"ما عرفت مما حصلت شيئا سوى أن الممكن يفتقر إلى المرجع"

"መምኪን (ሊሆንም ላይሆንም የሚችል ነገር) መመለሻ እንደሚያስፈልገው እንጅ ከሚከሰቱ ነገሮች ምንም የማውቀው ነገር የለኝም።"

ከዚያም በመቀጠል የሚከተለውን ተናገረ፡-

"الإفتقار وصف سلبي أموت وما عرفت شيئا"

"ድህነት ወይም ከጃይነት አሉታዊ የሆነ ባህሪ ነው። አንድም ነገር ሳላውቅ እሞታለሁ"

ይህን ጉዳይ ያለምንም ማብራሪያ በመተው ወደ ሁለተኛውና የመጨረሻው ታሪክ ልውሰዳችሁ።

አውራታዎች ለሆነ ምክንያት ስሙን ማንሳት አልፈለጉም። የሚከተለውን ይናገራል፡-

"أضطجع على فراشي واضع الملحفة على وجهي، وأقابل بين حجج هؤلاء وهؤلاء حتى يطلع الفجر ولم يترجح عندي منها شيء"

"አንሶላዮን ከፊቴ ላይ አድርጌ ከፍራሼ ላይ ተጋድሜያለሁ ፤ ሁለት ተከራካሪዎች ጋር እሟገታለሁ ። በእነዚህ እና በእነዚያ መካከል ፤ አመዛኙን ሐሳብ ሳላውቅ ፈጅሮ ወጣ።"

ለነዚህ ታሪኮች የጡህዊያ ተንታኝ የሚከተለውን ጠቅለል ያለ ማብራሪያ ሰጧል፡ -

“እንዲህ አይነት ባህሪ ላይ የደረሰ አካል አላህ በእዝነቱ ካልተቆጣጠረው በቀር ጠማማ ሙናፊቅ ነው የሚሆነው። አቡ ዩሱፍ እንደተናገረው፡ ዲንን በፍልስፍና የፈለገ ጠማማ ሙናፊቅ ይሆናል።”

ምርጥ መቋጫ፡ የእነዚህን ፈላስፋዎች ማንነትና ውስጠ ሚስጢራቸውን በማያጠራጥር መንገድ በደንብ ጠንቅቆ ያወቀ የሆነው የሙስሊሞች መሪ ኢማም ሻፍዒያ - ረሂመሁሷህ - የተናገረውን ወርቃማ ንግግር ደግሞ እስኪ እንከታተል፡ -

"لقد اطلعت من أهل الكلام على شيء ما ظننت مسلما يقوله، ولأن يتبلي العبد بكل ما نهى الله عنه ما خلا الشرك بالله، خير له من أن يبتلي بالكلام"

“ሙስሊም ይናገረዋል ተብሎ የማይገመት ንግግር የፍልስፍና ሰዎች ሲናገሩ ሰማሁ። አንድ ባሪያ በፍልስፍና ከሚፈተን ከሸርክ ውጭ ባለ አላህ በከለክለው ነገር መፈተኑ የተሻለ ነው።”

ከዚህ በመቀጠል፡

በዚህ ንግግራቸው ላይ ማብራሪያ መጨመሩ አስፈላጊ መስሎ አልታየኝም። ምክንያቱም እራሳቸው የአህለል ከላም እና የፍልስፍና ዋና ዋና የሚባሉ ዓሊሞች በምንም ሁኔታ ላይ እንዳልነበሩ ግልጽ አድርገዋል። እድሜያቸውን በማይጠቅም ነገር ላይ እንዳሳለፉ ፤ በኢስላም ውስጥ የሌለ ንግግር ሲናገሩ እንደነበረ ጸጸታቸው ላይ አብራርተዋል። የእነርሱን ንግግር የበለጠ የሚያጠናክር ንግግር በኢማም ሻፍዒያ - ረሂመሁሷህ - ይፋ ተደርጓል።

በጣም ሊያሳስብን የሚገባውና ማወቅ ያለብን ጉዳይ ግን አህለል ከላም የተሰለፉበት የሆነው የጀህምያ ዓቂዳ ነው። ስለርሷ ከዚህ በፊት ብዙ ተነጋግረናል።

የማያውቀውን ሙስሊም ህብረተሰብ በሚሸውድ መንገድ ማታለላቸው የዓቂዳን ጉዳይ ትልቅ ቦታ እንድንሰጠው አድርጎናል። ይህ ሙከራቸው በሙስሊሞች ዓቂዳ ላይ አደገኛ አቋም መያዛቸውን ተገንዝበናል።

ሰላማዊው አቋም ማን ነው?

ዑለማኡል ከላም የተጓዙበት መንገድ ምን እንደሆነ ፣ ሌላው ህዝብ እነርሱን መከተሉንና ዓቂዳቸው ደግሞ ሰላማዊ አለመሆኑን ካረጋገጥን የግድ ሰላማዊው አቋም ማን ነው? የሚለውን ጥያቄ ማንሳት ግድ ይሆናል።

መልስ፡- ሰላማዊው አቋም በተለያዩ ቅርንጫፎች ዒልመል ከላም ወይም ፍልስፍና ከመከሰቱ በፊት የነበረው የመጀመሪያው ትውልድ የነበረበት መሆኑ ግልጽ ነው። ይህን ግልጽ የሚያደርገው የሚከተለው ነው፡ - ከማስረጃ አኳያ ሱና ልክ እንደቁርኣን ነው። ቁርኣን ማስረጃ በሚሆንበት ቦታ ሁሉ ሱና (ሐዲስ) ማስረጃ ሆኖ ይቀርባል። ከነብያቶችን ﷺ በሶሂህ ዘገባ መነገሩ እንጂ ከእርሱ የሚጠበቅ ሌላ መስፈርት የለም። በጥቅል ከማስረጃነቱ አኳያ ሙተዋቲርም ይሁን አሐድ ምንም ልዩነት የለውም። ሐሳቦች በሚጋጩ ጊዜ ሶሂህ ሀዲስ ከሀሰን ሐዲስ እንደሚቀደመው ሁሉ ከአሐድ ሐዲስ ሙተዋቲር የሚቀደምበት አጋጣሚ አለ። ይህ ከእውቀት ፈላጊዎች ዘንድ የታወቀ ጉዳይ ነው።

ሐዲስ አል' አሐድ ለዓቂዳ ማስረጃ አይሆንም ፣ ወይም በዚህ ክፍል ራሱን ችሎ ለማስረጃነት አይቀርብም የሚሉ አባባሎች በኢስላም ውስጥ የተፈጠሩ አዲስ ንግግሮች ናቸው።

ለምንናገረው ንግግር ሁሉ ትክክለኛ ማስረጃ ማቅረብ ግድ ነው። ይህን አዲስ የተፈጠረ አባባል ረሳልም ﷺ ይሁኑ ምክትሎቻቸው ከምንም የሚቆጥሩ እንዳልነበሩ እናውሳ።

ይህን የሚያደረጉት ተምረት እና ጀምረት ያለውን ቃል ፤ ውፍረትን እና እበጥን መለየት የማይችለውን ህብረተሰብ ዲኑን ሊያደባልቁበት የመጡት የፍልስፍና ሰዎች ናቸው።

ሙዓዝ ብን ጀበልን ﷺ ረሡል ﷺ ወደየመን የተውሂድ መልእክት አስይዘው መላካቸው ይታወቃል። የመን አህሊል ኪታቦች የነበሩበት ከተማ ነበረች። ረሡል ﷺ ሙዓዝ እንዴት ወደአላህ መጣራት እንዳለበት ፣ ከእነርሱ ጋር ያለውን ግንኙነት ምን መሆን እንዳለበት አቅጣጫ ሰጡት። መጀመሪያ ስለላኢላሃ ኢልለህ ምስክርነት ቃል ጥሪ ማድረግ እንዳለበት ፤ ከዚያም ይህን ቃል ከተቀበሉ አምስት ወቅት ሶላት በሌሊትና በቀን ግዴታ እንዳለባቸው እንዲነግራቸው አዘዙት ... (ሙስሊም፡ 19)

ከዚህ ሐዲስ የምንገነዘበው ሙዓዝ ﷺ መሰረታዊ የዲን ጉዳዮችን ብቻ ሳይሆን ቅርንጫፋዊ የዲን ጉዳዮችንም ማስተማር እንዳለበት ሀላፊነት ሰጠው ነበር የላኩት። ይህ ማለት ኢስላም የዓቂዳን እና የአህዛምን ጉዳይ አይለይም ማለት ነው። ይህ ሐዲስ ግልጽ የሚያደርገው አንድ ግለሰብ የሽሪዓን አህዛም ማድረስ እንደሚችለው ሁሉ ኢስላማዊ ዓቂዳንም ብቻውን ማድረስ ይችላል ማለት ነው። የጀማዓ ወሬ ተቀባይነት እንዳለው ሁሉ ፍትሃዊ የሆነ አንድ ግለሰብ ወሬው ተቀባይነት ሊኖረው እንደሚችል የዚህ ኡመት ሰለፎች በአንድ ላይ ተስማምተው የተጓዙበት ጉዳይ ነው።

ወደየመን ከተላኩት የአላህ መልእክተኛ ﷺ መልእክተኛ አቡ ሙሳ አልአሸዓርይ ﷺ ፣ ዓልዬ ብን አቢ ጧሊብ ﷺ ይገኙበታል። ከየመን ውጭ በሌላ አገር የተላኩም አሉ። የኢስላም ተጣሪዎች ሁሉ የኢስላም ፈጅር ከወጣ ጊዜ ጀምሮ እስከ አሁን ድረስ ወደአላህ ብቻቸውንም ይሁን ከጀመሩ ጋር ወደኢስላም ጥሪ አድርገዋል። ከፊላቸው ለከፊሉ ዳዕዋ አድርገዋል።

እስከምናውቀው ድረስ በኢስላም ውስጥ እንዲህ አይነት አዲስ አካሄድ አይታወቅም። ወህያ ሲወርድ ዲን ያልሆነ ዛሬ ዲን ሊሆን በፍጹም አይችልም። ለቁርአን እና ንጹህ ለሆነው ሱና ተምሳሌት የሆኑት ፣ ዲንን ወደእኛ ያሸጋገሩት ሶሃቦች ፣ ታብዕኖች ይህን ጉዳይ አያውቁትም። ስለዚህ ግልጽ ሊሆን የሚገባው እንዲህ አይነት ንግግርና አካሄድ ሙሉ በሙሉ ባጢል (ውድቅ) መሆኑን ነው። እርሱን ተከትሎት የሚመጣው ብያን እንዲሁ ባጢል (ውድቅ) ነው። ምሳሌ፡ - በሐዲሱል አሐድ የተረጋገጠ መገለጫ እና በሐዲሱል ሙተዋቲር ወይም በቁርአን የተረጋገጠ መገለጫ ብሎ መከፋፈል ውድቅ የሆነ ሐሳብ እና አመለካከት ነው። ማስረጃችን ዓቅል ነው የሚለው ንግግርም ባጢል ነው። ከእነርሱ ዘንድ በነቅል የመጣው ቁርአንና ሐዲስ ለዓቅል ተከታይ ነው። እርሱን ከገጠመ ይቀበሉታል ፣ እርሱን ካልገጠመ ደግሞ ይጥሉታል። ይህ ሁሉ አካሄድና ንግግር ባጢል ወይም ውድቅ ነው።

ይህ ሁሉ በዲን ውስጥ የተፈጠረ አዲስ ፈሊጥ ከመሆኑ ባሻገር ያለምንም መመሪያ እና አንጻባራቂ ማስረጃ በአላህ ሽሪዓ ላይ መዳፈር ነው። ስለዚህ ሽሪዓና ዓቂዳን ለመጠበቅ ሲባል እንደዚህ አይነቱን አመለካከት ሁሉ መመለሱ ግድ ይሆናል።

ከዚህ በመቀጠል፡ -

ስለዚህ እነዚህ ዑለሞች ባለፉት ዘመናት በዚህ የዒልመል ከላም በሽታ ቢበከሉ ፣ ከዚያም አላህ ተውብቱን ሰጧቸው ጸጸት አድርገው ቢመለሱ የሚደንቅ አይደለም። ምክንያቱም እንግዳ የሆነ ተላላፊ በሽታ ሰዎች ማንነቱን ሳያውቁት ድንገት በሰዎች መካከል ይሰራጫል። መጀመሪያ ሊከላከለው ዘንድ መድሀኒቱንና መከላከያውን አያውቀውም። ነገር ግን የሚደንቀው እና የሚያስገርመው በሽታውን እያወቀ ፤ ከዚያም አላህ መድሀኒቱን አውርዶ አላህ የሻላቸው ሰዎች በመድሀኒቱ ፈውስ አግኝተው

በሽተኞች ከዳኑ በኋላ አደገኛነቱንና ሁኔታው የከፋ መሆኑን እየተናገሩ ፤ ተበክለው ሳለ በልባቸው ላይ ያሳደረውን መረበሽ እየገለጹ ፤ ከዚያም በዚህ በሽታ ህዝቡ እንዳይጠቃ ሰውን እያስጠነቀቁና እያነቃቁ ፤ ከዚህ በሽታ እንዲርቁ እየመከሩ ፤ የእርሱ ተቃራኒ የሚሆን መጠበቂያን እንዲጠቀሙ ለሰዎች እየነገሩ ለዚህ በሽታ መጋለጣቸው ነው። በተለይ ደግሞ ከሙስሊም በርካታ ወጣቶች መበከላቸው አስገራሚ ነው። እነዚህ በሽተኞች በጤነኛ መካከል ሳይታወቅ ተቀላቅለው ሊኖሩ ይችላሉ። ከእነርሱ መካከል በሽተኛ መኖሩን እያወቀ እንዳላወቀ በመሆን ነገሩን የሚደብቅም አለ።

ይህ ነው እንግዲህ የዒልመል ከላምና የዑለማኡል ከላም ሁኔታ። በዚህ በሽታ ከተበከሉ ሰዎች መካከል ፈኽሩ ራዚ ፣ ኢማሙ አልጁወይኒ ፣ ሸህረስታኒ ፣ ገዛሊ እና ሌሎችም የሙስሊም ታላላቅ ዑለሞች ይገኙበታል። ሁሉን ነገር ተመለከቱ ፣ ዓለምን ዞሩ ፣ ነገር ግን ባደረጉት ምርምርና ጥናት ሁሉ አንድም የሚጠቅም ነገር እንዳላገኙ አወቁ አረጋገጡ። መጨረሻ እድሜያቸውን በከንቱ እንዳሳለፉ አመኑ።

ዒልመል ከላም በእነርሱና በአላህ ኪታብ በነብዩ ﷺ ሱና መካከል ግርዶሽ ሆነ። በሁለቱ መጽሐፎች (በቁርኣን እና በሐዲስ) ከመጠቀም ከለከላቸው። መጨረሻ ላይ አላህ እንዲቶብቱ አደረገ። ተውበታቸውን የሚጠቁም መጽሐፍ ጽፈው ሞቱ። መቶበታቸውን የሚጠቁሙ ንግግሮችና ግጥሞችን አሰራጩ። ራዚ ለተውበቱ ከጻፈው ታዋቂ መጽሐፍ መካከል “አቅሳሙ ለዛት” አንዱ ነው። ኢማሙ ጁወይኒ ደግሞ ተውበቱን ከገለጸበት መጽሐፍ መካከል “አርሪሳለቱ አንነዚሚያ” ይገኝበታል። ሸህረስታኒ ደግሞ ጸጸቱን ከገለጸበት መጽሐፍ መካከል “ኒሀየቱ ኢቃዳሚ አልዑቁሉ” ይገኝበታል።

ገዛሊ ደግሞ “ኢልጃሙ አልዓዋም አን ኢልሚል ከላም” በተባለው መጽሐፉ ተራው ማህበረሰብ ዒልመል ከላም ውስጥ ገብቶ መዘባረቅ እንደሌለባቸው ምክር ለግሏል።

ከዚህ ግልጽ የሆነ የታላቅ ዑለሞች ተውበት እና ዒልመልከላምን ሰዎች እንዳይቀርቡ ካስጠነቀቁ በኋላ አንዳንድ ሰዎች ይህንን እውቀት እውነታው እንዳለ ሆኖ የትምህርቱን ርዕስ ብቻ በመቀየር በየኢንስቲትዩትና ዩኒቨርሲቲ እንዲገባ አደረጉ። ስሙን “ማደቱ ተውሂድ” ወይም “ማደቱል ዓቂዳ” በማለት ለተማሪዎች እንዲማሩት አደረጉ። በውስጡ ግን ተውሂድ ወይም ዓቂዳ የሚባል ነገር የለውም። ነገር ግን በውስጡ በረጅም ታሪክ ምናልባት አዲስ የመጡት ኮምፒውተሮች አውቀው እንዳለወቁ በመሆንና በኩራትና በእምቢተኝነት እንደካዱት ካልሆነ በቀር የሰው ልጅ በአጠቃላይ ምንም የማይክደው የሆነው የተውሂድ ክፍል ተውሂደ አርሩቡቡያ ብቻ አለበት። አንዳንድ ጊዜ ጌታ የለም ብሎ መካድ ወይም አናውቅም ማለት የፖለቲካ ወይም የኢኮኖሚ ጉዳይ ሆኖ ይገኛል። አንዳንድ አገሮች በወቅቱ በጣም በቴክኖሎጂ ለላቀው የሰውቤት ህብረት መሳሪያ ሲባል የአላህን መኖር የካዱ ነበሩ።

የኢማን ድክመት ወይም የየቂን (የእርግጠኝነት) ድክመት ውጤት በዲን ላይ አንዳንድ ችግር እንደሚፈጥር ሁሉ ፓለቲካው ፊቱን ሲያዞር ወደምዕራብ አቅጣጫ የዞሩ አገሮች አሉ። ለተወሰነ ጊዜም ቢሆን ጥመቱ ተሰወረ ፣ ጌታን የሚቃወሙ አገሮችን ማውገዝ ተጀመረ። “ወላሁል ሙስተዓን”

“ተውሐድ አል 'ዒባዳን” ድንገት ካልሆነ በቀር የሚያወሳው አካል የለም። በተውሂድ አስማእ ወስሲፋት ዙሪያ ያለው ግንዛቤ ደግሞ ከፊሉን ወይም ሙሉውን በማራቆት ነው።

ከሳውዲ ዩኒቨርሲቲና ኮሌጆች በቀር - ከአላህ ችሮታ በኋላ አላህ ለኢስላምና

ለመስሊሞች በዋለው ውለታ ጀዛውን አነባብሮ ያክፈለውና ሸይኸ መሐመድ ብን አብዱል ወሐብ ባደረገው የማስተካከል ስራ - ከዚህ ተላላፊ በሽታ ነጻ የሆነ የኒሸርሲቲ ፣ ኮሌጅ ፣ ኢንስቲቲዩት አንድም የለም።

ይህን የተባረከ ዳዕዋ ለጥመት ተከታዮችና ዓቂዳቸው ለተበላሹ ቡድኖች ዋና ተከላካይ እንደሆነ ጠንቅቄ አውቃለሁ። አሁንም ይህ መከላከል አልተወገደም። አላህ የዚህችን መልካም አገር ወጣቶች ዓቂዳ አሁንም ከእርሱ (ከአላህ) ችሮታ በኋላ በእርሱ የዳዕዋ ውጤት ጠብቆታል። ሁሉም እንደሚያውቀው የአገሪቱን ወጣቶች ብቻ ሳይሆን ወደርሷ ተሰደው የመጡትም ወይም በኢንስቲቲዩት በየኒሸርሲቲ ከተለያየ አገር ለመማር የመጡትን ሰዎች የዓቂዳና የተጣመመ አመለካከት - በአላህ ፈቃድ - በእርሷ ሊስተካከል ችሏል። በአንዳንድ አገሮች የሚገኙ የኒሸርሲቲና ኮሌጆችም አነሰም በዛ ስርዓተ ትምህርቱ ዓቂዳን መሰረት በማድረግ የማስተካከል ሂደት በመኬዱ ይህ አንዱ ሊያስደስተን የሚገባ ጉዳይ ነው።

"أول الغيث القطر ثم ينهمر"

“የዝናብ መጀመሪያው ነጠብጣብ ነው ቀጥሎ ጎርፍ ይሆናል”

ምስጋና ለአላህ የተገባው ነው።

ዲናችንን ዓቂዳችን እንዲጠብቅ ፣ ፍጻሜያችንን በመልካም እንዲያጠናቅቅ የተከበረውን የታላቁ ዓርሽ ጌታ አላህን እማጽናለሁ። እንሆ እርሱ ዱዓን ሰሚ ፣ ተቀባይ ነውና።

وصلاة الله وسلامه على نبيه ومصطفاه محمد وآله وصحبه

تصحيح المفاهيم جوانب من العقيدة

“በዓቂዳ ዙሪያ

የገንዘብ መለተካካያ”

ትርጉም

አቡ'ዓብዴልግዚዝ / የሱፍ አህመድ

من محاضرات

للشيخ العلامة محمد بن أمان بن علي الجامي

ባህር ዳር በሚገኙ የአህከሱና
መሻይኾች የተቀሩ ጠቃሚ ኪታቦች፣ ከሀገር
ውለባና ከውጭ በሚመጡ መሻይኾች የተሰጡ
ኮርሶች፣ ሙሐዶራዎች፣ የጁመዓ ኹጥባ፣
በትክክከኛ ማሰረጃ የተደገፉ የተከያዩ አሰካሚዊ
መጣጥፎችን የሚከተከውን የቴኬኖሎጂ ኢንክ
ጆይን በማድረግ መከታተክ ይችላሉ

<http://t.me/alateriqilhaq>

